

174).

1. Alberti, Michael: De lactis suspecta praesentia in im-
pulis.
- 2^{a. & 6} = Boechmerus, Justus Henricus: De jure futuro.
3. Boechmerus, Justus Henricus: De f. testamentis mulie-
rum.
4. Gasserus, Simon Petrus: De febre sub formula Sabzotti.
5. Hackman, Dr. Volleb: Culpam methodi demon-
strativa p. extractam . . . defendit.
6. Funckerus, Joannes: Dissertatio inang. medica, quae
de calenti curatione nova, nuper in Britannia
publicata moteste Virginitas.
7. Funckerus, Joannes: De ictero.
8. Funckerus, Joannes: De nova methodo curandi epi-
lepsiam sive specificis.
9. Funckerus, Joannes: De doloribus capitis, scandalo
medicorum difficulter removeando.

10. Knoke, Carolus Guillis: Usum parocnialis juris
Germanici. Der letzte Theil der Thier ge is successivum
conjugum demonstrat simulque praelectiones juris
Germanici per sem. De bonum debitas studium
juris . . . in dicit.
11. Linderport, J. Guillis: De modibus corporis humani, qui
fiunt in proportione harmonica praesentium crassibus
et febribus.
- 12^a = Linderig, Joannes Petrus, de: Differentias juris
Romani et Germanici in pactis de superstitione hereditatis
. . . respondet.
13. Linderig, Joannes Petrus, de: De jure gentium Caesariae
Vom verletzten Völkler - Recht.
14. Rose, Christianus: Dissertatio nemis sollemnem de
augmento controversia medicina curato defendit.

32.

1741, 2

DISSERTATIO IVRIDICA
DE
IVRE FVTVRO

QVAM

PRAESIDE

REGIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE
DN. IVSTO HENNINGIO BOEHMERO ICTO
POTENTISS. BORVSS. REG. A CONSIL. INTIM.
ET ORDINIS ICTORVM VICARIO PRAESIDE P. P.

D. XXX. IVNII A. C. MDCCXLI.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI

H. L. Q. C.

SVBMITTIT

A V C T O R

LEONHARDVS REINHARDVS A DIEST
EQVES CLIVENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

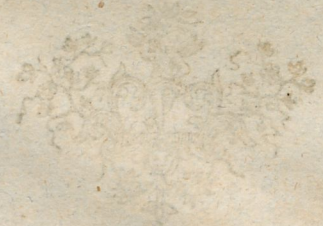
TYPIS IOAN. FRIDERICI GRVNERTI ACADEM. ET SENAT. TYPOGR.

32

DISSERTATIO JURIDICA
DE
IURE FIDUCIARIO

AVCTORE
FRIDERICO
DR. IUSTO HENNINGO BOHMEHO IURIS
CANDIDATO REG. A. CONS. IURIS
ET ORD. IURIS PRAECEPTORIS
PUBLICO JURISCONSULTO
H. L. O. S.

LEONHARDVS REINHARDVS A BERT
PUBLIS CIVIVS

HAERLENI
PUBLIS CIVIVS

ILLVSTRISSIMIS ATQVE EXCELLENTISSIMIS DOMINIS,
D O M I N I S

CAROLO, S. R. I. COMITI DE WIED,

DOMINO IN RVNCKEL ET YSENBVRG ETC.

SACRAE ROMANAE CAESAREAE, ET REGIAE CATHOLICAE
MAIESTATIS CONSILIARIO ACTVALI INTIMO,

NEC NON

CAMERAE IMPERII PRIMO PRAESIDI,

ET

AMBROSIO FRANCISCO
FRIDERICO CHRISTIANO
ADELBERTO,

S. R. I. COMITI DE ET IN VIRMONT,

ET

BRETZENHEIM,

LIBERO BARONI IN NEERSEN, ANRATH, DVNCK,
ZOPPENBROICH, NORDENBECK ET GVNDRINGEN,

ADVOCATO HEREDITARIO IN VRDINGEN,

DOMINO LIBERI COMITATVS SCHOENAV, BLADENHORST, DÜRRENHART,
CLOERATH, HÜLSDONCK, COLLENBVRG, BROICHHAVSEN, ETC.

SACRAE ROMANAE CAESAREAE ET REGIAE CATHOLICAE
MAIESTATIS CONSILIARIO ACTVALI INTIMO,

NEC NON

CAMERAE IMPERII SECUNDO PRAESIDI,

MAGNO COMMENDATORI ORDINIS SANCTI ARCHANGELI MICHAELIS,
INFERIORIS SAXONICI, WESTPHALICI IMPERII COMITVM COLLEGII

DIRECTORI ETC.

DOMINIS AC PATRONIS SVIS
LONGE GRATIOSISSIMIS.

Extimefco omnino, ILLVSTRIS-
SIMI COMITES, ac vereor, vt
par eft, magnopere; ne temeritatis notam
incurram apud quoscunque, qui me NOMI-
NA VESTRA ILLVSTRISSIMA leuidenfi
huic fpecimini laboris academici praefixiffe,
confepturi funt. Nec ego quidem diffiteor,
me tale quid hac audacia fufcepiffe, quod
vix excufationem meretur. In promptu ta-
men

men sunt nonnulla, quae animum fluctuan-
tem quodammodo erigunt, ac veniam mihi
vnice ex VESTRA inusitata indulgentia pol-
licentur, optime conscio, nihil facile proferri
in medium potuisse, quod VESTRA, Maece-
nates summi, attentione dignum censeatur.
Omnis ergo conaminis mei venia speranda
ad VESTRAM vnice recurrit gratiam, quam
ferio efflagitantes repulsam ferre haud so-
lent. Ad VESTRAM enim quotidie po-
puli, gentes, prouinciae atque omnis ordinis
homines tutelam confugiunt, ac fortissimum
salutis suae praesidium expetunt a VOBIS,
tam illustris collegii PRAESVLIBVS. Vali-
dissimum hoc VESTRVM patrociniū ac pa-
rata cui libet gratia, animum quoque induxit
meum, vt leuidenses haec pagellas, oculis
licet VESTRIS plane indignas, ILLVSTRIS-
SIMIS NOMINIBVS sacras submisse dica-
rem, eandemque, qua haecenus matrem
meam dignati estis, gratiam humillime simul
expeterem mihi, patre et auxilio orbato,
praesidioque vestro me penitus submitterem,

);(3

quod

quod roboris tanti est, vt me spe illius iam
penitus sustentatum esse habeam persuasissi-
mum. VESTRA enim, ILLVSTRISSIMI
tam splendidi collegii ANTISTITES, tanta
est auctoritas, tanta tam ratione natiuitatis,
quam dignitatis et meritorum praerogatiua,
vt ad eam debitis coloribus, debito modo de-
pingendam, et extollendam me longe impa-
rem iudicem. De ILLVSTRISSIMA gen-
te comitum DE WIED multa referre, idem
esset, ac nota prudentiori cui libet narrare.
TV enim, ILLVSTRISSIME COMES, ma-
iores TVOS in catalogo archiepiscoporum
Coloniae et episcoporum Monasterii cernis
esse conspicuos. In tantam TVA GENS
excurrit antiquitatem, vt vltra quatuor se-
cula in illam aditus pateat. Augustissimae
domui Austriacae officia comitum DE WIED
in bello non minus, quam pace, sunt probatis-
sima. TV ipse, ILLVSTRISSIME COMES,
patriae in bello non minus fuisti vtilissimus,
quam in rebus publicis gerendis iam es prae-
stantissimus. Non minor TVAE, ILLV-
STRIS.

STRISIME COMES DE VIRMONT, familiae est splendor, qui tamen merita gentis non adaequat, quae in nouissimis praesertim temporibus in Augustissimam redundarunt domum Austriacam. In recenti adhuc memoria sunt insignia, quae patruus TVVS DAMIANVS HVGO DE VIRMONT patriae apud exterarum gentes praestitit officia, in splendidissima Imperatoris Romani ad Turcas legatione, quibus TVA iure meritoque aequiparanda, atque re vera aequiparavit inuictissimus beatissimae memoriae Imperator CAROLVS VI. dum TIBI praesentem, in qua iam constitutus es, prouinciam contulit, maius decus sine dubia TIBI adhuc collaturus, si vixisset. VOS igitur, ILLVSTRISIMI COMITES, patriam non minus nobilitate decoratis, quam meritis praestantissimis eam VOBIS redditis obstrictissimam. Hasce ergo, INSIGNES IVSTITIAE MODERATORES, laboris mei primitias, in submissionis atque obseruantiae monumentum VOBIS oblatas, gratiosa mente, VOBIS propria, exci-

excipite, ac grauisimo VESTRO patrocini-
nio dignemini auctorem, qui, quantum in se
est, nunquam non erit praestantissimorum
meritorum, et

ILLVSTRISSIMORVM

ATQVE

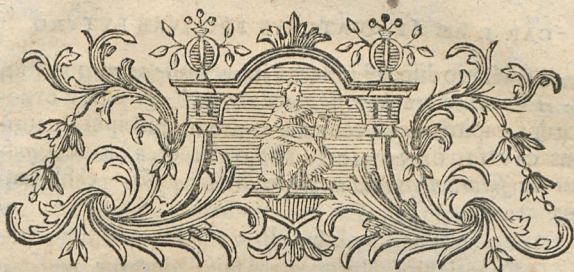
EXCELLENTISSIMORVM

NOMINVM VESTRORVM

Halae d. xxiii. Iun.
MDCXXLI.

sultor obsequiosissimus
ac deuotissimus

REINHARDVS LEONHARDVS A DIEST.

CAPVT PRIMVM.

AN ET QVATENVS PRO IVRE
FVTVRO DECLARANDO AGI
POSSIT?

§. I.

Assim quidem Doctores *iuris futuri* Occasio argu-
menti. faciunt mentionem, idque secun-
dum iuris communis principia in iu-
dicium deduci non posse, commu-
niter adserunt; plenior tamen at-
que ad specialiora deductam tracta-
tionem nondum offendi. Non abs-
re igitur mihi visum est, in hoc stu-

diorum meorum specimine de hoc argumento quaedam
delibare, atque praecipua de eo, non leuibus tricis in-
voluto, hinc inde per omnes iuris nostri partes sparsa pro
viribus colligere, atque in eis digerendis et componen-
dis vires meas experiri. et diuiso. Commodè vero in duo capita

A

haec

haec tractatio dispesci poterit, ita ut *capite primo* quaestio, an et quatenus pro iure futuro declarando agi possit, exponatur: *capite secundo* remedia et modi praecipui ex iuribus CIVILI, CANONICO, FEVDALI ET PVBLICO, quibus ius futurum quoquo modo conseruari possit, exhibeantur.

§. II.

*Quae principia
praemittenda.*

Ex principiis igitur ut res suis deducatur, *conceptus iuris futuri* eruendus ante omnia, praesertim quum ambigam habeat significationem: qua non euoluta, in varia discrimina facile incidere posset dissertatio. Praeterea *generalis explicatio naturae actionum, quae formant iudicium,* praemittenda erit paucis. Ex regula enim atque principio accurate stabilita conclusiones prono alueo fluunt, et felicior deinde ad rem ipsam enucleandam fieri potest progressus.

§. III.

*Iuris futuri
gradus.*

FUTVRVM quidem in genere dicitur, quod possibile in se quidem est, et existere aliquando potest, sed nondum est, quo in sensu *futura esse incerta* dicuntur ARISTOTELI, *Ethic. 1.*, nec non *casus futuri* inter incerta referuntur, et *fortunae* nominatione veniunt. (a) Hoc loco vero, ubi *de iure futuro*, h. e. de facultate morali aliquid ab altero in futurum exigendi vel adquirendi agimus, ius tale futurum praesupponimus, cuius 1) *fundamentum aliquod* in praesenti iam adest, sed *existencia ipsius iuris a futuro euentu* dependet: vel 2) cuius fundamentum plenum et sufficiens adest, fructio autem eiusdem a futuro

(a) Ut in *l. 1. §. 11. D. de magistr. conu.* ubi dicitur: *Non enim debet magistratus FUTVROS CASVS et FORTVNAM pupillo praestare.*

futuro dependet euentu: vel 3) denique cuius tantum *exactio* in praesenti deficit, sed in futurum *diem certum* dilata. Primo casu ius futurum tantum *probabile* est, quia *fundamentum sufficiens*, quod ad eius existentiam realem desideratur, adhuc deficit, nec omnia, quae ad *fundamentum* eius *sufficiens* necessaria sunt, adsunt, quaedam tamen, quae illud in futurum plene fundare possunt, tantum in praesenti deprehenduntur. (b) Ita futura successio heredis in testamento instituti nondum *certa* sed *probabilis* tantum est, licet testamentum iure perfecto conditum, et testator senio confectus fuerit. Neque enim omnia, quae ad successionem requiruntur, iam adsunt, sed *fundamentum duntaxat* aliquod, *non tamen sufficiens* et *completum*, quod adhuc tum mors testatoris, qua testamentum confirmatur, tum voluntas testatoris constans, in eadem permanendi sententia, tum denique voluntas heredis adeundi hereditatem, et quod testatorem superuixerit, necessaria sit. Pariter cui sub conditione debetur, spem obligationis tantum habet et sic ius futurum probabile. Secundus casus ius quidem perfectum et radicum praesuppo-

A 2

suppo-

(b) Ita et illustr. DN. WOLFIUS in *metaph. §. 399.* id quod *probabile seu verosimile* est, definit, cuius quidem aliquod fundamentum adest, sed omnia requisita ad veritatem necessaria adhuc deficiunt, vt certitudo rei deficiat. Omnia futura sunt contingencia, et licet quaedam futura certa sint, veluti hominem hunc vel illum moriturum esse, hora tamen mortis incerta, licet plerumque modus futuri obitus probabilis sit, ex conditione corporis humani, vnde probabilitatem trahimus. Qui nullum plane fundamentum *iuris futuri* habet, spe inani pascitur, aureosque montes sibi promittit, h. e. nihil seu merum phantasma. Ceterum *emtionem spei*, quam ICI vocant, non omne deficit fundamentum, veluti si iactum retis emeris, quia plura iam ad capturam piscium probabilem, licet non omnia complete adsint.

supponit, vt possessori interuerti et adimi haud possit, licet, vtrum ipsemet eo in futurum frui queat, probabile tantum sit, et ex aliquo euentu v. c. *mortis*, dependeat. Etenim successor feudalis *ius succedendi* ex pacto et prouidentia primi adquirentis habet. ipsa autem successio rursus quoad *tempus probabilis* tantum est, quia non omnia, quae ad eius fundamentum desiderantur, complete iam adfunt, sed a futuro mortis possessoris sine liberis masculis euentu multum dependet. Incertum enim adhuc est, vtrum praesens possessor liberos masculos post se relicturus sit, successor feudalis vero eum superuixerit, et ita in eius descendens demum casus existere possit, quamvis et hic *incertus* sit. Denique tertio casu *ius non probabile*, sed realiter existens et certum adest, licet eius exercitium praesens adhuc desit, ceu docet exemplum debitoris, qui in certum diem, seu quando tristes venere kalendae, debet. Cessit enim eius nominis dies, et illud re vera adest, vt cum effectu de eo disponere, et hoc nomen in alterum transferre possit, licet nondum dies eius venerit, vt cum effectu ad eius exactionem ante diem agi nequeat, et hoc intuitu *secundum quid* ius futurum esse dicatur. Sicuti itaque tribus veluti gradibus *ius futurum* considerari potest, et a *iure praesenti perfecto*, cuius exactio seu exsequutio in praesenti adest, distinguitur, ita generationem *IVS FVTVRVM* dici potest *facultas moralis*, cuius fundamenta ad plenam exactionem et fruitionem necessaria nondum adfunt.

Definitio.

Ius futurum
vel certum vel
incertum.

§. IV.

Prouti vero *gradus probabilitatis* ratione futurae iuris exactionis maior vel minor est, ita etiam *CERTVM* vel *INCERTVM* dici potest. Licet enim ius, cuius in praesenti exactio nondum adest, sed vt *futura* demum confi-

possessoribus adimi nequit. Praesertim si in feudo simultanea inuestitura accessit, per quam inuestiti in communionem quandam iuris inducuntur, quorum iura infra cap. 2. pluribus explicaturi. *Incertum* ius futurum dici potest, vbi quidem spes aliqua iuris adest de presenti, cuius existentiam futuram merito sperare licet, eius existentia tamen a futuro incerto dependet euentu, quod et *ius spei ac conditionale* dici potest, nec omni caret effectu; spes enim, debitum iri, pendente conditione iam quaesita est creditori, adeo, vt etiam eandem spem ad heredes transmittat. §. 4. *Inst. de V. O. et §. 21. Inst. de inur. stip.* Minus iuris futuri habet legatarius, cui legatum sub *conditione*, praecipue casuali et mixta relictum, et heres sub eadem institutus, qui ius multo incertius habet, quam creditor conditionalis, quippe qui *spem legati et hereditatis* in heredem non transmittit, sed eo mortuo ante conditionis euentum ius omne extinctum est. Est autem *CONDITIO adiectio certae alicuius circumstantiae, sub qua heredis institutio differtur in futurum casum incertum, donec exstiterit.* Proinde conferenda in casum futurum; nam in praeteritum vel praesens collata institutio non est conditionata. §. 6. *inst. de V. O.* Et quamuis per *d. §. 6. inst. et l. 16. D. de ini. rupt. irr. test. condiciones vel in praesens, vel in praeteritum vel in futurum conferantur, eae tamen demum potestatem conditionum obtinent, quae in futurum conferantur, vt difertis verbis ait PAPINIANVS in l. 39. D. de R. cred. in futurum collatae condiciones existere possunt, licet non exstiterint, vt sunt verba l. 16. in f. D. de ini. rupt. irr. test.* Ita et conditio suspensua pacto adiecta actum plene perficiendum confert in futurum euentum per *l. 7. pr. D. de contract. emt.* ita vt pendente conditione ius quoque tam obligationis quam praestationis in pendentem sit, *l. 26. C. de fidei.*

fidei. nec cesserit nec venerit dies. l. 213. D. de V. S. Conditio igitur nihil in esse ponit, atque obligationem tanquam in vtero materno latere facit, vt ait CARPZ. P. III. c. 9. def. 18. n. 3. Ampliffimus de conditionibus in futurum collatis disse- rendi hic pateret campus, de quibus tamen ex professo agere non est nostri propasiti, atque sufficere visa sunt generalia quaedam ad thematis nostri illustrationem, quod fertile fatis ac late sese diffundens, moras necere in ac- cidentalibus non permittit.

§. V.

Præterea vero, antequam ad examen præsen- Naturæ actio- nis consideratio succineta.
tis argumenti progrediar, paucis *actionum natura* euol-
venda. Sciendum itaque, *ACTIONES dicitur persequen-*
di in iudicio, quod sibi debetur (ex iure vel in re vel ad rem)
pr. inst. de act. l. 178. §. 2. D. de V. S. Dum persequi ius in-
tendit actor, id ea intentione facit, vt reum fugientem
ad iuris, quod persequitur, præstationem adigat. Ius
igitur *præfens* actoris adesse debet, ad quod eum compelle-
re per viam exsequutionis quaerit, et quum actio sit reme-
dium iuris, manifestum est, ex legibus, quæ *ius præfens*
perfectum alicui tribuunt, tantum actiones nasci, et abs-
que horum adiumento in foro externo deficere auxilium
iudicis. *Obiectum actionum* est id, quod debetur, seu quod
ex quocumque iure perfecto *de præfente* ab altero, qui con-
tradicit actori, exigere potest. Vnde actio competere
nequit, nisi actor habeat *ius petendi præfens* ab aduersario,
quod alioquin hic eum a limine iudicii repellere possit
exceptione *nondum competentis actionis.*

§. VI.

Quum ergo verum actionis fundamentum sit ius Inde colligitur pro iure futuro declarando actionem non nasci.
præfens actoris in iudicium tantum deducibile, nemo ve-
ro secundum *l. 6. §. 12. D. de neg. gest.* sine actione expe-
riatur; nasci.

riatur, prona inde nascitur conclusio, de iure futuro tam in primo, quam in secundo et tertio casibus supra §. III. adductis actionem regulariter non competere, sed eam tanquam paradoxon, et iuris rationi aduersum dogma a legibus reprobata. Iudices itaque eiusmodi actorum libellos tanquam ineptos et non concludentes ex officio reiicere, agentesque statim a limine iudicii repellere debent. V. GAIL. *lib. 2. obs. 74. n. vlt. MEV. P. III. dec. 145.* Inter praecipua actionis super iure futuro reprobatae argumenta referri potest, (1) notabile essatum! Cui in *l. 35. D. de iud.* quo rotunde adserit, *iudicium antequam aliquid debeat, accipi non posse.* (2) Egregie hanc in rem edisserit POMPONIVS in *l. 45. §. 1. de leg. 2.* et disertis verbis ait: *si sub conditione vel ex die certa nobis legatum sit, ante conditionem vel diem certum repudiare non possumus, nam nec pertinet ad nos, antequam dies veniat, vel conditio existat.* Eandem sententiam (3) fouet PAPINIANVS in *l. 42. §. 2. D. de bon. libert.* vbi eleganter respondet. *cum praecedat alia possessio, qui sequitur, accipere non potest ac differri controversia debeat, donec nimirum dies veniat, vel ius praesens existat.* Quomodo enim (4) super futuro, quod nondum est, sed esse speratur, fundari potest iudicium? vti expresse dispositum reperitur in *l. 1. §. 2. D. de vsur.* a PAULO; *Quid enim pertinet ad officium iudicis, post condemnationem, futuri temporis tractatus?* Idem (5) sensus est *l. 14. §. 2. D. de aq. plu. arc. et l. 23. D. de iud.* Nec deficit huic sententiae adplausus doctorum probatissimorum, inter quos primo loco mihi nominandus est IOH. DEL CASTILLO A SOTO MAYOR *quotid. controuers. lib. V. c. 93. §. 14.* qui praeterea ingen-tem, pro more, cohortem interpretum in scenam producit. Eaedem legum dispositiones KNIPSCHILDIVM *de fidei. fam. cap. 13. n. 45. et. 46.* eandem amplecti sententiam

quod leges Romanae confirmans,

et iuris interpres.

tiam fecerunt, cuius septentiae accedit GAIL. lib. II. obs. 74. n. 1. vnde et recte MEVIUS P. VII. dec. 343. n. 1. et 2. ait: *profuturo, antequam exsistit, non habetur in iudiciis ratio.* Conferri etiam hoc loco meretur LYNCKER de grau. extrai. cap. III. P. 3. §. 2. n. 4. et 5. atque adeo actio aut obligatio nondum nata exerceri non potest, vt colligere licet ex l. 213. pr. D. de V. S. Optime ergo respondit IAC. MENOCHIVS conf. 1195. n. 30. lib. 12. fol. 176. *super iure futuro agi non posse.*

§. VII.

His suppositis, discuti et sine difficultate solui poterit quaestio, vtrum is, cui spes est proxima succedendi in bona, iure primogeniturae vel maioratus, apud Hispanos celebris, adfecta, viuente vltimo possessore, actione instituta a iudice exigere possit *declarationem futurae successionis* post obitum iam possidentis? Quae quaestio multiplicem praeterea vsum praestat a) *in bonis feudalibus*, bona feudalia, si agnati feudum masculinum esse contendunt, quod possessor feudi in fauorem filiarum femininum esse praefracte asserit. b) *In bonis fideicommissariis*, si de qualitate eorum fideicommissaria, inter possessorem et agnatos extraiudicialiter contenditur, illo *qualitatem gentilitiam* negante, quam agnati strenue asserunt, et sibi post mortem deberi contendunt. Quod si ergo possessor fideicommissi quaedam alienauerit, quaestio emergit, vtrum proximus inter agnatas statim agere et declarationem fideicommissi familiae petere possit? c) Vsum praeterea habet *in bonis emphyteuticariis*, le emphyteuticaria et legata conditionalia, gatis sub conditione vel in diem incertum debitis aliisque, quae sub certa qualitate, dubia tamen et controuersa, possideri dicuntur. Circa haec et similia potissimum versatur argumentum *huius capituli*, cuius sententiam iam §. *antec.* ex legibus exploratam dedi, quae praeterea,

B

terea,

terea, tum et natura ipsius actionis, tum ex indole iuris futuri ipsa demonstrari et illustrari potest.

§. VIII.

Ergo futurus
successor ad de-
clarandum ius
futurum agere
nequit.

Ad quaestionem motam itaque quod attinet, ex paullo ante adductis satis adparet, vltimo possessore bonorum, quorum successio futura ab antecessoribus legitime determinata est, adhuc viuente, proximiores, qui forsitan in futurum de successione inter se contentionem metuunt, eamque ob causam per litem praesentem litem futuram, forsitan grauiorem, effugere intendunt, super iure futuro et conditionali, cuius existentia adhuc dubia, agentes, in iudicio non audiendos esse, quum iudicium, antequam aliquid debeatur, accipi non possit per *pr. instit. de act.* Idem ius in bonis maioratus obtinere late probant CASTILLO A SOTO MAYOR *quotid. controu. cit. l. n. 10.* et LVD. MOLINA *de primogen. Hisp. lib. III. cap. 14. n. 10-17.* a quibus non dissentit KNIPSCHILD. *de fideic. fam. cap. 13. n. 48.* vbi tradit, *de iure primogeniturae eiusque futura successione viuo possessore actionem institui non posse, idemque obtinere in successione fideicommissi.* Plures *ibidem* memorabiles eiusdem sententiae auctores allegauit, quorum loca euoluere licet, quae exscribere nolimus, cum hic non tam auctoritatibus, quam rationibus sit pugnandum. Neque enim ante ipsius fideicommissi delatam successionem proximitas respicitur et fortitur effectum, vti pluribus docet KNIPSCHILD *c. l. n. 47. absurdumque insuper reputat l. 63. §. 7. D. ad SCtum Trebb. plus tribui a praetore ei, qui fideicommissum petit, quam testator voluit.* Quod vtique fieret, si fideicommissarius ante conditionis aduentum in iudicio admitteretur, cuius voluntatis exactam obseruantiam tam seuerè inculcant *l. 11. §. 19. de leg. 3. l. 28. pr. C. de episc. et cler. l. 19. pr. D. de cond. et dem.* Non etiam leue praefidium haec

haec sententia habet in *l. 52. de leg. 2. vbi dicitur*; *Non oportet prius de conditione cuiusdam quaeri, quam ad eum hereditas legatumue pertineat.* Reprobatae praeterea sunt singulariter in iure praematurae eiusmodi petitiones arg. *l. 1. §. 21. D. de collat.* vt actor merito a limine iudicii repellendus sit. Conf. *ARIAS PINELLVS lib. I. P. 3. n. 78.* Nec aliud dicendum, etiamsi spes adsit successionis quam proxima et immediata, ita vt fallere vix possit, *TIRAQVELL. in LL. connub. glossa 2. n. 1. sq. RVINVS in conf. 104. n. 4. conf. 295. n. 5.* Iuris enim successionis existentia praesens nihilominus adhuc incerta est, cum, licet etiam probabilis status quidam futurus hominis videatur, non tamen mutationibus et vicissitudinibus multis, quibus negocia humana sunt obnoxia, careat. Spes igitur successionis quantumcunque proxima et immediata iudicium de futuro et conditionali validum reddere non poterit. Nec valide argumentum ducitur a deuolutione iuris succedendi proximi ad heredes, quod demum effectum, die successionis veniente, fortitur: ad actionem autem super iure futuro et conditionali, possessore adhuc vitam agente, fundandam non sufficit.

§. IX.

NOVA quoque ratio huius iuris, et praecipue *d. l. 35. D. de iud. peti inde quoque potest, ne contra l. 75. D. de iud. et l. 11. §. ult. de recept. iudicium fiat elusorium.* Ex quo fundamento *KNIPSCHILD. c. l. cap. 13. n. 44. iudicium,* ait, *regulariter fundari non potest super petitione, qua admissa, iudicium ipsum ex aliquo post facto inane et frustratorium reddi potest.* Omni autem modo cauendum, ne iudicium fiat elusorium, et executio reddatur inanis, vti sunt verba *GALLII lib. 1. obs. 148. n. 2. et lib. 1. obs. 15. n. 3. et 4. vbi et plurima legum reperiuntur munimina.* Quodsi autem

super viuentis possessoris futura successione disceptari in iudicio liceret, non posset non saepius iudicium fieri elusorium ac inane, cum status rerum ex tempore non semel soleat variare. Ponamus etiam, litigantem tempore litis motae proximiorum esse in fideicommissio: nondum tamen extra fati aleam est positum, alium interim proximiorum litigantem tempore mortis existere posse; quid quod et euenire posset, vt fideicommissi possessor *praesumptui successoris* funus praeter spem et opinionem sequeretur, adeoque saltim respectu eius personae frustra fuisset iudicatum. Copiose de hoc verba facit KNIPSEHILD loco modo cit. Conf. etiam MOLINA lib. III. cap. 14. n. 10. sqq. Dependet eiusmodi successione ius, quantumcunque probabiliter existiturum, semper ab incerto aliquo futuro mortis aliorumque casuum euentu, et sic ante successione vacantem, et mortem grauati actio non est nata, adeoque agendi ius antea non existit, quia incertum est plane iudicium, quod innuere videntur l. 36. D. de R. cred. l. 94. D. de A. vel O. her. l. 7. §. f. D. de lib. leg.

§. X.

Locum ergo
habet exceptio
non competen-
tis actionis et
plus petitionis;

differentia in-
ter has exce-
ptiones.

Quocirca qui de iure futuro agit, subiectus est exceptioni *nondum competentis actionis*, et quandoque *plus petitionis*. Illa generalis est; haec specialis, et tunc praecipue locum habet, si ante diem, quo solutio facienda, agitur, quia *plus petere videtur, qui praematuro petit*. §. 33. *inst. de act.* Olim tamen magna erat differentia inter eum qui *ante diem*, quo solui deberet debitum, et qui ante *conditionem existentem* agebat. Etenim qui ante diem petebat, causa cadebat, quod plus peteret, nec existente die olim agere poterat. §. 10. *inst. de except.* Ideo autem plus petebat, quia, quod in diem debetur, re vera iam debetur, sed exactio demum in futurum tempus dilata,
in

in commodum debitoris, quod interuertere nititur actor reo. §. 2. *inst. de V. O.* Enimuero qui *pendente conditione* agebat, frustra et nihil agebat, ac exceptione nondum competentis actionis repellebatur, quamuis existente conditione adhuc valide agere posset *l. 21. D. de solut.* Quod enim nulliter factum, pro infecto reputandum erat. Hoc discrimen IUSTINIANVS in §. 10. *instit. de except.* sustulit, constituitque, vt, qui ante tempus egerit, duplicatas inducias postea reo concedere debeat, et hic ab omni actione interim tutus sit. Repetiit etiam pontifex eandem duplicatarum induciarum poenam in *cap. vn. X. de plus petit.* vt antea actor agere nequeat, nisi hae abierint, et expensa temere reo causata refusa fuerint, et ita re vera reus ab instantia absoluitur; atque hoc ipsum hodie sufficit, nec induciae amplius duplicantur.

§. XI.

Verum, licet regula, quod actio principaliter super iure futuro moueri non possit, satis sit firma ac iure probata: non tamen negari potest, quod interdum *ius futurum* tanquam *accessorium* iuris praesentis, vnde agitur, et tanquam *causa praevindicialis* in iudicium incidat, quando nimirum de praesenti competit ius, vnde valide agi potest. In eius consequentiam autem venit aliud *ius futurum* seu conditionale, vnde quodammodo causae principalis decisio pendet. Tunc enim propter ius de praesenti toleratur, vt in eius consequentiam ius futurum seu conditionale in iudicium deducatur. V. PEREGRINVS *de fideic. art. 41. n. 5. sq.* MASTRILLVS *decif. 118. n. 15.* KNIPSCHILD *c. l. cap. 13. n. 49. et 56. et glossa in l. 1. C. de fideic.* Atque de eiusmodi casu loquuntur fere omnes leges, quas doctores, qui contrariam sententiam fouent, atque actionem super iure futuro non plane e iudicio esse proscriptam, contendunt, pro

quod illustratur ex l. 1. C. de fideicommiss.

sua sententia allegant. Eas vero ad dictum casum omnino collineare, ex eorum textuum accurato examine distincte monstrabimus. Et quidem praecipue dissentientes vrgent verba l. 1. C. de fideic. vbi imp. ANTONIVS; si probaueris Demetrium petiisse de matre heredeque sua, vt tibi alimenta mensura, et vestiarius annuum praestaret, eamque secutam voluntatem filii sui per multum temporis, id est, non minus in tali causa triennio ea praestitisse: vt IN FUTVRVM quoque ea praesentur, impetrabis. Permittit ergo hic imp. agere pro legatis, non solum sibi iam debitis, verum etiam temporis successu praestandis. Manifesto autem hoc casu adparet, hic ius praesens et purum principaliter fundare iudicium; cui tantum accedit ius futurum ex praesenti fluens. Declarat hoc GAILIVS 2. obs. 74 n. 2. et 3. addens: valde absurdum foret, vt quis pro singulis pensionibus aut tantum pro iam cessis tempore inchoatae litis peculiam processum instituere deberet; futura enim, quae insunt accessorie praesenti, veniunt officio iudicis, vt IDEM colligit ex l. 25. §. 8. D. de aedil. ed. Simili fere modo hunc textum exponit KNIPSCH. cap. 13. n. 49. vt quando de legatis annuis et mensuris annorum praeteritorum praestandis iudicatur, eorundem in futuros annos praecisa praestatio legitime simul determinetur, ac reo iniungatur cum eadem eorundem ratio sit, et in iudicio obligationes futurae iure communitatis veniant, de quibus principali iudicio agi non poterat. Optime hoc denique declarat BARTOLVS in l. 35. D. de iud. dicens: Super futuro non potest esse iudicium, si de praesenti nihil debeatur; sed si aliquid de praesenti debeatur, tunc eius ratione sustinetur etiam futurum, occasione vero iuris de praesenti competentis agitur etiam pro futuro, et hoc modo videtur agi pro praesenti.

§. XII.

Res igitur hic ex *aequo et bono* temperanda, nec regulae, extra omnem fere licet contentionis aleam po-
 fitae, adeo inhaerendum, vt nullis circumstantiarum va-
 riationibus et aequitatis rationibus nos ad aliquam excep-
 tionem deflecti patiamur, cum potius exceptio firmet
 regulam in casibus non exceptis. Quamuis ergo actioni
 super *iure futuro*, iuris et legum dispositione ducti, pa-
 rum faueamus, non tamen thesis nostrae veritate adeo
 nos capi pati debemus, vt quocumque casu *accessorie*
 agentem super iure futuro plane repellendum arbitre-
 mur. Quin facile largimur, declarationem iuris futuri ali-
 quando vrgeri posse, si nimirum *iusta et aequitati consen-*
tanea causa de praesenti in alia omnia ire, et exceptio-
 nem a regula aliquanto aberrantem amplecti suadeat.
 Eiusmodi enim causa tractum etiam futuri temporis spe-
 ctare facit ad iudicem, vt compellatus sententiam ferre
 possit, ius succedendi futurum auctori post mortem pos-
 sessoris competere, quamuis sententia haec declaratoria
incidenter lata ante casum existentem ad executionem non
 possit deduci, vt prolixè haec, Hispanorum more, il-
 lustrat CASTILLO supra §. 5. cit. loco §. 14. n. 23. illustrat.
 Sic indubium est, *actionem* pro cautione fideicommissi
 nomine competere, vt docet l. 1. D. vt leg. seu fideic. seru.
caus. car. Quodsi hac mota actione reus qualitatem fi-
 deicommissariam neget, necesse omnino est, vt etiam
 causa *futuri iuris* accessorie in iudicium deducatur, pro-
 pter quod actio praesens *de cautione praestanda* fundata est.

§. XIII.

Sed adhuc alia dubia prosequar, quae contra re-
 gulam a me propugnatam moueri solent. Quidam
 enim prouocant ad l. 1. C. de sent. quae sine cert. quant. prof.
 in

*Et iusta ratio-
 ne fundatur,*

*Exponitur l. 1.
 C. de sent. quae
 sine cert. quant.*

in qua haec occurrunt: cum iudicem quoad pecunia condemnationis soluta fuisset, de pendendis usuris legem dixisse profitearis; Non contra iuris formam sententiam datam palam est. Enimuero hic quadrat eadem responsio quae antec §. XI. ad l. i. C. de fideic. data, vnde liquet, ex fundamento praesentis iuris de futuris usuris iudicem decernere posse, ne quotannis eum super usuris praestandis compellere opus sit. Multo minus contrarium concludi potest ex verbis PAVLLI in l. 40. D. ad l. aqu. Si deletum chirographum mihi esse dicam, in quo sub conditione mihi pecunia debita fuerit, et interim testibus quoque id probare possim: qui testes possunt non esse eo tempore, quo conditio existit, et si summam re exposita ad suspicionem iudicem adducam: debeam vincere, sed tunc condemnationis exactio competit, cum debiti conditio existit: quodsi defecerit, condemnatio nullas vires habebit. Verum verba legis qui accurate perpendit, sensum ex iis nobis contrarium vix elicere poterit. Etenim verba: Sed tunc condemnationis exactio competit, cum debiti conditio existit, quodsi defecerit, condemnatio nullas vires habebit, satis indicant, non hic admitti principaliter actionem super debito conditionali ante conditionem existentem, sed creditorem interpellare iudicem tantum posse, ut testes a se productos ad ea, quae in deleto chirographo continebantur, examinet, ad futuram rei memoriam, ne forsan testium morte aut diuturna ac longinqua absentia probatio pereat, quamuis ante omnia actor summam iustum metum exponere teneatur. Huic itaque petitioni iudicem subscribere aequum esse, egregie pluribus notat DION. GOTHOF. ad d. l. 40. lit. b. Praeterea quia hic textus in L. Aquilia relatus est: vix alius concipi potest casus, quam quo chirographium dolo vel culpa debitoris fuit deletum, vt debitum ab ipso in posterum exigibique magna difficultate

item l. 40. ad
L. Aquil.

cultate nequeat: tunc itaque dolus praesens delentis chi-
 rographum iudicis requirit auxilium, adeo vt *glossa in l. 1. C. de fideic.* et BARTOLVS in *l. 1. D. de usur.* extra casum
culpa aut *doli* aduersarii legis huius adplicationem exulare
 putet. Ita hoc speciale esse ait BALDVS ad hunc textum odio
delinquentis. Hoc ergo casu, quo probatio iuris de futuro au-
 ferri de praesenti poterat, declarationem iuris futuri fieri posse,
 disertis verbis ait KNIPSCHILD. *cap. 13. n. 51.* conf. etiam
 PEREGRINVS loco ibi cit. Nec porro regulam nostram
 turbat cautio damni infecti ruina imminente praestanda,
 quae per nudam implorationem a praetore extra ordinem
 decernitur. *l. 9. D. de stipul. praet.* Quum enim directo ad da-
 mnnum ex ruinis aedium datum resarciendum actio non
 competeret, adeo, vt alter ne quidem rudera tollere ob-
 ligatus essent, si ea pro derelicto habere mallet, *l. 6. et 7. f. D. de damn. inf.* adeoque damno per ruinam facto actio
 deficeret: Praetor, quo vicino prospiceret, cogendum
 esse censuit possessorem aedium ruinam minantium ad
 cautionem praestandam, quam obligationem ex aequita-
 te naturali traxit, de qua doctrina plenius agit Dn. PRAE-
 SES in *tract. de act. sect. 2. cap. n. §. 8.*

Dubitum a cau-
 sione damni in-
 fe^{cti} remoue-
 tur.

§. XIV.

Satisfaciendum denique vltimo loco erit verbis
 VIPIANI in *l. 9. §. vlt. D. de pignor. act.* dicentis: *Qui ante* vt et ex l. 9. §. vlt. de pign. act.
solutionem egit pignoratitia, licet non recte egit, tamen, si of-
ferat in iudicio pecuniam, debet rem pignoratam et sua quod in-
terest, consequi. Eiusdem in *l. 7. D. mand.* verba sunt: item ex l. 7. mand.
Si mandauero tibi, vt a Titio decem exigeres, et ante exacta ea,
mandati tecum egero, si ante rem iudicatam exegeris, condem-
nandum te esse constat. Aperte verba in vtroque textu pro-
 bant, ius praesens superueniens emendare defectum actio-
 nis ante tempus institutae. Dum enim exceptiones con-

C

tra

tra praemature actionem motam reus forsitan non opposuerit, ius praesens interim accedens actionem praemature institutam validam postea reddit, si nempe secundum priorem legem solutio postea facta: secundum posteriorem, si mandato satisfactum. Adstruit hoc idem DION. GOTHFR. ad d. l. 7. lit. g. actio, inquit, *superueniens pendente iudicio ex causa praeterita auctori ad condemnationem rei prodest*. Eodem modo rationes subducit PEREGRINVS de fideic. art. 41. n. 6. dicens: *Quodsi ius futurum in iudicium deductum fuerit, tanquam ius praesens, superueniens postea lite pendente prodest auctori*. Conf. KNIPSCHILD cap. 13. n. 53. IAC. CANCERIVS Var. tom. 2. cap. 3. de priuil. n. 463. sq. PETRVS BARBOSA in l. 23. D. de iud. Quis vero inde inferret, *exceptione plus petitionis vel nondum competentis actionis* a reo opposita, actorem in iudicio haud repellendum esse, quamuis non repellatur, si antefententiam ius praesens superuenerit? Recte quoque hoc adplicari potest ad actionem a successore fideicommissi uiuo adhuc possessore institutam. Quodsi enim possessor a successore fideicommissi futuro conuentus, exceptiones sibi paratas obicere negligat, ac litem contestetur, interim vero per eius obitum possessio fideicommissi vacare coeperit, quis successorem, iure successionis praesenti iam delato, actionem, licet praemature intentatam, proseguere prohiberet, quum defectus actionis, antea fundatus, iam plane sit factus?

§. XV.

Recapitulatio.

Breuius sententiam nostram ut repetamus, et in compendio exhibeamus, ad hoc principale caput eam redire constat: quod nimirum *fundamentum praesens* agendi validum, cui futurum ius, tanquam adpendix adiunctum, recedere aliquando a regula suadeat. Nil igitur nisi

nisi *praefens* aliquod, quod quis patitur decrementum, contentionem super *furura successione* permittere debet, nec vllus probabilitatis succedendi gradus alterare regulam sufficit. Et sic ergo nec iudices faciles esse oportet in recedendo a regula, sed demum magnum pondus argumentorum, et eximia circumstantiarum ratio eos a regula deflectere fas est.

§. XVI.

Denique superest vt videamus, vtrum quis de iure, vt super *iure futuro* contendat, prouocari queat? Et enim ex l. *diffamari* s. C. de *ingen. manum.* plerique hoc casu prouocationem concedunt, quae huius tenoris est: *Diffomari statum ingenuorum seu errore, seu malignitate quorundam, periniquum est; praesertim cum affirmes, diu praesidem vnum atque alterum interpellatum a te vocitasse diuersam partem, vt contradictionem faceret, si defensionibus suis consideret, vnde constat, merito rectorem prouinciae commotum allegationibus tuis sententiam dedisse, ne de caetero inquietudinem suscitares. Si igitur adhuc aduersa pars perseverat in eadem obstinatione aditus praesens prouinciae temperari ab iniuria praecipiet.* Prouocari ergo ad agendum ex hac lege posse censent, qui iactantia sua futuri successoris ius in dubium vocant, eisque comparitionem sub poena *perpetui silentii* iungi, vt vel litem de iure futuro suscipiant, vel postea, perpetuo silentio imposito, penitus excludantur. Verum *id principaliter fieri ob diffamationem praesentem et iam factam, et in consequentiam duntaxat ob futuram,* ait KNIPSCHILD cap. 13. n. 55. Accidere enim posse docent, vt diffamatus super iure quodam futuro ex iusta causa alterum prouocare cogatur, veluti si quis contendat atque iactet, bona a se possessa esse libera, alienationi et hypothecis obnoxia, diffamatum autem omni iure destitui. Hac diffamatione

Quidam etiam ex l. diffamari possisorem prouocari posse censent, vt de iure futuro agat.

diffamatum in sine incurrere praeiudicium ratione existimationis vel bonorum credunt: quod aliter auertere quam hac *prouocatione* nequeat. Quod si itaque fideicommissi possessor longe lateque spargat, alteri ius nullum in bona a se possessa competere; si praeterea talia de facto suscipiat, quae alteri spem iuris sui suo tempore plane interuertere possunt, vel commoda et praerogatiuas, quae in eum, tanquam praesumptiuum possessorem magnorum forsan bonorum, etiam ante ipsam successionem delatam redundare possunt, auferre; dispersendo in vulgus, illum non esse inter eos, quibus successionem aliquando in fideicommissum sperare liceret, vel liberam sibi attribuat bonorum fideicommissi dispositionem, ea solum iniqua et peruersa intentione, vt difficiliorem suo tempore successori efficiat litigandi causam: in eiusmodi casibus, ius praesens vna cum futuro formare iudicium contendunt

PEREGRINVS de fideic. art. 41. n. 5. sq. FVSAR. quaeft. 607. n. 6. sq. COVARRVV. var. resol. cap. 18. n. 8. KNIPSCHILD cap. 13. n. 56. Damnum et praeiudicium, quod per eiusmodi diffamationem successori maioratus irrogari potest, recenset LVD. MOLINA de primog. Hisp. lib. III cap. 14. n. 24. sq. dicens: *Quod semper ius succedendi in aliquo primogenio, seu magno patrimonio quodam maximi habitum fuerit atque aestimatum, et plerumque illi, qui in illis succedere possunt, vxores ditissimas inuenerint, atque filios suos ita collocare fuerint soliti, ac si iam eis successio fuisset delata, quae omnia ex ista diffamatione amitti soleant, pluraque etiam alia damna incurri.* Addi posset, diffamantem hoc modo cogere diffamatum, vt eum prouocet, et, vt ad ius futurum declarandum cum eo litem suscipiat, adigat: id quod iactantia sua causauit.

§. XVII.

Retulimus paullo prolixius sententiam interpretum, qua id re vera agere videntur, vt, quae in regula conceflerant, rurfus infipida adplicatione prouocationis ex lege diffamari destruant. Vix enim alius casus dari potest, quo quis declarationem successionis futuræ praeoptat, quam si praefens possessor feudi vel fideicommissi illi extraiudicialiter contradicit, et sic diffamationem aliquam edit, qua spem futuri successoris turbare intendit. Quodsi tamen huius prouocationis intentionem paullo accuratius intuemur: ea potissimum huc redit, vt diffamans ad agendum et ius suum demonstrandum adigatur. Hoc posito, principiis iuris plane repugnat, vt possessor feudi vel fideicommissi, cuius diffamationem in adlatis exemplis praesupponunt interpretes, ad agendum compellatur, quippe qui nunquam agit, et ita ad agendum cogi nequit. Praeterea possessor nunquam probare cogitur, alteri nullum ius competere: sed potius, qui ius in fundo sibi adserit, agit contra possessorem et probat. Sicuti ergo possessor bonorum nunquam agit, ita quoque ad agendum nullo iure constringi potest. Neque fundamentum remedii in diffamatione ipsa quaeri potest, vnde actio non nascitur, nec prouocatio, quam hic concedere volunt, sed praeparatio quaedam ad actionem ab eo instituendam, qui alterum diffamauit. Si ergo non potest agere possessor diffamans: nec citari potest ad agendum, nec cogi, vt suam diffamationem, h. e. diffamato nullum ius in feudo vel fideicommissio futuram successionem praetendenti competere, probet; quippe quod ab omni ratione iuris alienum est. Breuiter: si usum huius prouocationis huc detorquere liceret, semper integrum foret futuro successoris litem de iure futuro mouere et diffamantem

Quae sententia
resicitur.

mantem ad probandum adigere, qui tamen probare non tenetur, Quodsi praeiudicium futuro successori ex tali iactantia imminere videtur: alia remedia adfunt, quibus illud auertere potest, de quibus *cap. sq. agendum*. Praeterea in casu fideicommissi rectius sibi consulit futurus successor exigendo cautionem. Quam si denegat reus, opposita exceptione *non competentis actionis ob deficientem qualitatem fideicommissi gentilitii*: ante omnia se legitimare debet ad hanc actionem actor, et probare; sibi ius futurum competere, quod fideicommissum gentilitium adsit. Recte itaque SARMIENTVS *lib. I. select. interpret. c. 11. n. 12.* negat, remedio ex L. diffamari constringi posse possessorem, vt super *futura successione* cum diffamato litem suscipiat. Facilius admitti potest casus inuersus, quam habet GALLIVS *1. obs. 9. n. 2. aiens*: *Hoc remedium locum habet, si quis possessorem alicuius rei apud honestos et graues viros diffamet, quod inique et cum suo praeiudicio rem talem possideat, et quod ipse plus iuris in ea, quam possessor, habeat, quia tunc de iure praesente, sibi iam competente, possessorem diffamauit.*

§. XVIII.

Denique sicuti de iure futuro ex *L. diffamari* aliquis cogi nequit ad agendum: ita quoque nec prouocatio ex cogi nequit ad agendum: ita quoque nec prouocatio ex *L. si contendat. 28. D. de fideiuss.* aliter locum habere potest, quam si facultas praelens actori competit. Quodsi ergo debitor creditorem, cui *sub conditione* debetur, pendente adhuc conditione adstringere vellet, vt super exceptionibus in futurum opponendis cum ipso disceptationem susciperet: merito repellendus foret, vt recte obseruant PETRVS HEIGIVS *P. II. quest. 8. n. 9.* et CARPZ. *in proc. tit. 20. art. 4. n. 9.* Pari ratione ex hac lege a possessore feudi prouocari nequit adgnatus, a quo filibus suis post mor-

Nec prouocatio fieri potest ex L. si contendat pendente conditione.

mortem suam litem motum iri persuasissimum habet: quia nondum actio adgnato competit, ergo nec super exceptionibus, quæ filix forsan suo tempore oppositurae sunt, praesentem disceptationem suscipere tenetur. Facilius Facilius a debitorum qui in certum debes diem audiendum debitorem esse credo, qui in *diem certum*, in sui fauorem adiectum, debet. Eo ipso enim dum prouocat creditorem ex *l. cit.* fauori suo renunciat, et illi facultatem agendi praesentem praestat, hoc effectu, vt, si reus exceptione reiecta, condemnatus fuerit, exsequutio ante diem etiam fieri possit.

CAPVT SECVNDVM.

DE

REMEDIIIS, QVIBVS IVS
FVTVRVM CONSERVARI
POTEST.

§. I.

Aperte primo satis, vt opinor, comprobatum Connexio cum priori capite. dedi, actionem super *iure futuro* in iudicio principaliter non admitti, nisi iustissimae causae, §. *XL*.sqq. adductae concurrant: ob quas iudex, cuius ante oculos aequum et bonum semper obuersari debet, cuiusque arbitrium nec in hac materia est exclusum, etiam de iure futuro decernere, exsequutionem autem differre non dubitat. Neque tamen existimandum, omnibus iuris auxiliis eum esse destitutum, qui *ius suum futurum conseruare* pro viribus studet. i. e. impedire ac praecauere intendit, ne quid fiat vel suscipiatur *de praesenti*, quo iuris sui in futurum perfequitio difficil-

Ostendendo, ad-
esse remedia
pro iure futu-
ro conseruan-
do.

Imprimis ex
iure canonico.

ficillima vel frustratoria reddi possit. Tantum igitur ab-
est, vt in eiusmodi discrimine vel amittendi, vel difficul-
ter consequendi *iuris futuri* constitutis iura succurrere
plane tergiuersentur, vt potius varia eis suppeditauerint
remedia, quibus sibi in talibus angustiis prospicere atque
periculo imminenti mederi possunt. Melius etenim
semper esse in legibus dicitur, *iura intacta seruari, quam
post vulneratam causam remedium quaerere* per l. f. C. in quibus
caus. rest. in int. necess. non est. Admodum se in hoc argu-
menta benignum praebuit *ius canonicum, quod appellationem*
ab omni grauamine *extraiudiciali* et *sententia interlocutoria*
quauis tam *mera* quam *mixta* concessit, per ea quae tradun-
tur in c. 12. 51. et 54. X. de appellat. et a DN. PRAES. in *iure eccles.*
protest. lib. II. tit. de appell. 28. §. 7. Rationes largissimae
huius a pontifice concessae facultatis appellandi exacte
tradidit IDEM c. 1. §. 1. et lib. 1. tit. 29. §. 3. sqq. Non au-
tem huius loci esse videtur de *appellationibus* in genere dis-
serere, aut distincte explicare, qua de causa ius ciuile
appellationem admodum restrinxerit; ius canonicum
antiquum vero eam prolixè dilataverit, et a singulis ar-
ticulis permisit; ius denique pontificium recentius per
concilium Trident. rursus eam in iudicio coarctauerit ad
duos casus, eoque ipso se adparenter iuri ciuili confor-
mare voluisse videatur, quum haec materia ex professo tra-
ctata a DN. PRAES. in *iure eccles. lib. II. tit. de sent. et re iud.*
et sq. tit. de appellat. sed ea tantum adducturus sum, quae
ad rem et thema nostrum pertractandum conducere vi-
dentur; ostendendo, *appellationem*, praecipue *extraiudicia-*
lem iure canonico stabilitam, vtilissimum esse remedium
iuris futuri conseruandi prouocando extra iudicium a quo-
cunque grauamine illato, etiam *inferendo* et *futuro*, quo
declinare praeiudicium quoduis possum, quod mihi vel
per

per praesentem alienationem bonorum, in quae successione spero, vel per aliud factum iudicis aut partis iniquum, ad ius meum futurum forsitan interuertendum, imminet.

§. II.

Iure Romano quidem regulariter a sententia definitiva tantum appellari potest; *l. 2. C. de episc. aud. l. 7. C. quor. app. non recip.* non vero ab interlocutoria; *l. 36. C. de appell.* nisi mixta sit, et grauamen irreparabile contineat, h. e. si praedictum iudicium causae facit, dum statum eius intervertit, aut si interlocutoria praedictum iudicium facit in definitiuam, quo casu interlocutoria ingerens difficultatem circa decisionem est appellabilis. Breviter: quando grauamen, quod per interlocutoriam inferitur, non potest reparari per definitiuam, (vti est, quod probationem adiungit ei, qui probare non tenetur, dum in eo status causae ponitur) appellari potest. vid. SCACCIA *de appell. membr. 1. n. 215. et 84. MEV. 2. dec. 195. GAIL. 1. obs. 132. n. 2 sq. LYNCKER. de grauam. extraiud. cap. III. tract. praelim. ab initio §. 2. sqq.* vbi prolixè hoc casibus et exemplis illustrat. Ad cameram imperialem adhuc hodie appellare non licet ab interlocutoria simplici, nisi sententia grauamen contineat irreparabile, quod nec per ipsam definitiuam, neque per appellationem a definitiuam reparari potest; die durch Mittel der appellation von dem Endurtheil nicht wiederbracht werden mögen, vt dicitur in *ord. cam. P. III. tit. 19. §. 4. v. LYNCKER cit. tract. cap. 3. tract. prael. §. 2. n. 2 pag. 40. GAIL. 1. obs. 130. n. 8. et sqq. et antec. obs. 129.* vbi iuris huius constituti rationem reddit, vt multorum malitiis obvietur, qui a quacunque interlocutoria appellare solent, vt causam principalem in infinitum extrahant, et aduersarios maximis sumptibus defatigent. Ius tamen canonicum, quod in processualibus in aliis iudiciis se-

*Aliud placuit:
iuri canonico.*

D

qui-

quimur indistincte appellationes admittit, per c. 10. 12. X. de appell. c. 1. de app. in 610, cuius vsus in dubio in illis prouinciis praesumendus, in quibus de statutis contrariis liquido non constat. v. STRYK. vs. mod. tom. IV. lib. 49. tit. 1. §. 10. & BRUNNEM. ibi cit.

§. III.

Quod a qualibet interlocutione appellare per nisi et gra uamine futuro

Benignius igitur in eo deprehenditur ius canonicum, quod secus ac ius ciuile a qualibet interlocutoria appellatione concedit per d. c. 1. de app. in 610. imo ab omni grauamine etiam inferendo et futuro, vti Doctores ad cap. 51. X. de App. tradunt et confirmat LYNCKER cit. tract. cap. 1. sect. 1. §. 6. n. vlt. et cap. 3. tract. prael. §. 6. n. vlt. pag. 50. in fine. Hoc etiam innuit eiusdem definitio GRAUAMINIS EXTRA IUDICIALIS, quam exhibet cap. 1. sect. 1. §. 2, quod nempe sit prouocatio a grauamine per iudicem vel partem extraiudicium illato vel INFERENDO. Adserit ILLE ibidem cap. II. sect. 3. §. 1. n. 16. p. 31. sq. eandem prouocandi facultatem ab actibus extraiudicialibus quoque iure ciuili fuisse concessam: quae tamen sententia, quia probari nequit, adplausum non meretur. Quamuis enim negari non possit, patuisse recursum ad superiorem a facto iudicis extra iudicium inique gravantis partem, sicuti in genere qui inique ab aliquo grauatur, querelam desuper mouere potest: hunc tamen recursum, hanc querelam, appellationem proprie dictam, intra decendum interponendam, nemo vocauerit, sed potius simplicis quaerelae, prouocationis, vel implorationis superioris nomine insignitur cum appellationibus nihil commune habentis. Sic in l. 1. §. 2. D. quando appell. sit simile quid occurrit, quod ad appellationem extraiudicalem referri queat, vtpote si quis ad aliquod munus vel honorem vocatus erat, qui exculationem suam per viam appellationis interponere iubetur. Ast iterum sim-

Et actibus extraiudicialibus.

simplex magis querela videtur, quam proprie dicta appellatio, quum ea fatalibus appellationis ordinariis haud sit adstricta. *l. 1. C. de temp. appell.* Ideo videlicet haec querela appellatio vocatur, quod ad superiorem dirigenda sit a decreto ordinis, minime vero proprie dicta appellatio quae a sententiis interponitur: quia alioquin intra ordinarium appellationis tempus interponi debuisset. conf. DN. PRAES. *ius eccles. tom. I. tit. de appell. §. 2.* Certum igitur manet, facultatem prouocandi ab actibus extraiudicialibus quibusuis, etiam praedictum futurum minantibus, iuri canonico deberi, vti textus §. ante cit. probant. Quod si igitur, vt verbis LYNCKERI *c. tract. cap. 3. P. 3. §. 1. pag. 271.* vtar, prouocationis extraiudicialis utilitas ex tam diuersis grauaminum generibus, quae per illam reparare licet, non per spicere-
tur, saltem in eo remedii eius praestantia se exhiberet, quod cum alias in iudicio a futuro grauamine appellare permissum non sit, tamen ad instantia quoque et FUTURA GRAUAMINA extraiudicialis se extendat appellatio, et vel a processu FUTURO, veluti ne inquiratur, vel contra me procedatur, appellari possit. Verum, ne hoc remedium alias saluberrimum, adeoque tanquam species defensionis nemini denegandum, ad defensionem iniquitatis, sed potius innocentiae praesidium constitutum esse videatur, prudenter leges constituerunt, illa tantum grauamina futura et inferenda hoc remedio emendari posse, quae moraliter certa sunt, et radicatum, vt dicitur, causam habent. Inspiciendum igitur erit, quid sit, quod grauamini isti futuro causam dat, vtrum in nudo metu, adhuc incerto, consistat, an iam aliquid iniusti habeat, ex quo grauiora sunt metuenda? Quod nihil adhuc dum iniuriae intulit, sed saltem metuitur, non potest locum appellationi facere. Vbi vero non est nudus vanus metus, sed aliquid iniusti iam sentitur:

D 2

re.

Quae grauamina
a futura huc
pertinent?

refert, vtrum eius *perpetuum* certumque sit gravamen, an *temporale* incertum et ex euentu dependens? Quoad hoc interest, an, si eveniet, per appellationem eius facilis sit reparatio? et non appellatur, quamdiu gravamen in per-
 denti est. Quamdiu enim in suspenso est ius causae, per-
 inde habetur, ac si sit citra omne praecudicium. *l. 9. §. 2. D. de lib. et postb. hered. inst. l. 48. §. 1. D. de iure ffici. MEV. 8. dec. u. n. 4. 5.* Quum futurum ex eo, quod factum vel de-
 cretum, certum est: adpellatio admittenda, quia tam in
 praesenti gravamen est, quam quod imminet, pro praesenti
 habetur; prout quaestionem hanc, an et quando ap-
 pellatio ob futurum gravamen admittatur? decidit MEV.
1. decis. 4. et P. 3. dec. 127. Gravamen futurum ex praesenti
 originem habens, in appellationem ob hoc venire
 recte autumat etiam SCACCIA *de appell. quaest. 5. n. 13. v. quod
 facit eo gravius.* Hoc temperamentum quoque admittit
 et exponit LYNCKERVS *cap. III. P. 3. §. 2. n. 1. cum seqq.* di-
 cens quod, quamvis iure can. a quocunque gravamine ap-
 pellari posse certum sit: *cap. 12. 47. 60. X. de App.* tamen
 ne quidem eo iure, quod quidem in impertienda prouo-
 catione tam profusum est, a gravamine futuro et non-
 dum illato tam simpliciter appellatio admittatur. *Vnde si
 per interlocutionem iudex quid ad instructionem animi sui fieri
 iusserit, tunc vel ideo appellari non potest, quia ne vestigium qui-
 dem gravaminis se exserit; nec partes, cur istud iudex desideret,
 sciunt; prout B. de LYNCKER cit. tr. c. III. p. 3. §. 3. n. 3.
 p. 275. ait.* Quoad extrajudiciale gravamen, quod non du-
 rante processu metuitur, recte etiam metum circa gravamen
 futurum iustum supponit praelaudatus ICTUS *cit. l. p. 275.* Et-
 enim si, inquit, gravamen futurum in nullo metu consistit; nec
 ullam, ut aiunt, causam radicatum habet: tum, velut alias nun-
 quam ius futurum in iudicium trahi potest, *l. 2. §. fin. D. de re-
 cept,*

In extrajudi-
 cialibus etiam
 actibus.

cept. et l. 31. D. de ind. si a praesenti non pendeat. cap. 60. X. de appell. Sed alia contra illum metum remedia in promptu sunt, uti sunt v. g. Mandata de non offendendo sine clausula etc. de quibus inferius dicendi locus erit.

§. IV.

Moraliter certum etiam grauamen supponit Papa ^{Grauamen} ALEXANDER III. in c. 18. X. de appell. verbis: quod si gene- ^{moraliter cer-}raliter appellationem quis interponeret ab omni grauamine, quod tum esse deber. sibi posset contingere, huiusmodi appellatio tenere non debet. Et in cap. 59. X. eod. ut debitus honor deferatur iudicibus, et litigatoribus consulatur super laboribus et expensis: statuimus, ut si quis coram idoneo iudice conuenerit aduersarium, ille ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili causa non prouocet, sed coram illo iustitiam suam prosequatur, non obstante si dicat, quod ad superiorem iudicem nuncium destinauerit, aut literas imperauerit ab eodem, priusquam delegato fuerint assignatae. Cum autem ex rationabili causa putaverit appellandum coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita: tali videlicet, quae si foret probata, deberet legitima reputari, superior de appellatione cognoscat. Et si minus rationabiliter eum appellasse constiterit, illum ad inferiorem remittat, et in expensis alteri parti condemnet, alioquin ipse procedet, saluis constitutionibus de maioribus causis ad sedem Apostolicam referendis. Paria igitur sunt, non esse, et nondum apparere, l. 76. D. de contr. Emr. id quod responso quodam Francofurtensi huic nostrae tractationi accommodato illustrat STRYK. in vs. mod. tom. IV. lib. XXX. tit. 1. §. 12. Idem in camera imperiali circa mandata decernenda obseruari probauit DN. a LVDOLF, qui pa- ^{Ex sententia B.}tronus infausto mihi admodum sydere ante duos annos ^{a Ludolf.}fatis excessit, in iure camerale sect. 1. §. 10. pag. 155. n. 48. his verbis: De mandatis, quae futuros casus respiciunt, sciendum est, quod fundari debeant omnino in facto aliquo, quod metus-

sur, iuri et iustitiae aduerso, ita, vt periculum vel damnum per praeceptum iudicis caueatur, et res integra seruetur. Et metus non debet esse vanus, imaginarius, sed probabilis iudici. Haec nisi adsit qualitas narratorum repellatur haud dubie petitor. Quodsi igitur grauamen ita se habeat, vt quid iniuriam nunc sentiat, praesens fere est. Qualem metum ad bellum quoque suscipiendum sufficere docet GROTIUS de I. B. et P. cap. 22. n. 5. si videlicet non de potentia solum vicini constet, sed etiam de animo nos inuadendi, et quidem si ita constet, vt illud certum sit ea saltim certitudine, quae in morali materia locum habet, obseruante LYNCKERO cit. tr. p. 277. n. u. sq. Metu ergo gravaminis futuri iusto concurrente in extrajudicialibus, non praecise requiritur, vt saltim initium aliquod habere grauamen debeat: verum, vt verosimiliter quid gravaminis mihi intentari velle constet, sufficit, atque ego de actu in damnum meum faciendo inaudiuerim, idque per cap. 51. et 59. X. de app. LYNCKER c. tr. c. 3. P. 3. §. 7. n. 2. pag. 285. et c. 7. P. 2. §. 9. Maxime quod in appellatione iudiciali, si modo de facto constet, tamen ad hoc, vt quis appellet, satis sit, vt, quamuis grauatus non sit, tamen grauatum se esse opinetur. l. 13. §. 1. D. de appell. Licet enim generalis appellatio ob quodcunque grauamen, quod aliquando inferri possit, in iudicio non valeat, cap. 2. 18. X. de App. tamen prouocatio extrajudicialis a futuro grauamine siue iudicis, siue partis illud sit, quamuis generalis attenditur: eaque per subsequutum deinde grauamen ad speciem reduci potest, vt appellans ab iniuria specialem et iustam prouocandi causam habuisse censeatur, vti notabilia sunt verba LYNCKERI cit. trañ. cap. 3. P. 3. §. 7. n. 6.

§. V.

Neque vero requiritur, vt si a futuro vel instanti gra-

grauamine appelletur, sententia iudicis vel decretum praecesserit, aut tum demum prouocari, si alia sententia definitiua non exspectetur: sed si vel maxime rem in iudicium non deduxerimus, prouocatio nihilominus obtinebit. SPECVLAT. tit. de Appell. X. n. 10. Imo etiamsi penitus nihil existat, praeter metum verosimilem, quo grauatos nos esse comprobare possumus per cap. 18. pr. de Appell. Vnde etiam si iudex extraiudicialiter futurum grauamen comminatus fuerit, aequè ab eo tanquam iudice extraiudicialiter appellabitur. Cauendum tamen hic esse ait LYNCKER c. l. §. 8. n. 6. ne quid facile contra ordinem instantiarum fiat, iudicisque auctoritas crebris prouocationibus vilescat, prout principis auctoritatem crebris contradictionibus destrui CAIVS CASSIVS aiebat apud TAG. XIV. Ann. c. 43. n. 2. Praeterea quamuis appellatio contra sententiam gravantem quidem pure interponatur: casus tamen dari contendit STRYKIVS in vs. mod. lib. 49. tit. 1. §. 14. vbi hoc saltem in certum futurum euentum fieri solet. Nam sententia dubia vires rei iudicatae, nulla eius facta legitima impugnatione, consequitur. Quodsi tamen super dubio illius intellectu, dum vtraque pars alium sensum obtendit, noua lis exoritur, effectu illo non gaudet: quum vterius iudicatum non adfit, quam quatenus clarus et apertus est sententiae intellectus. Vnde si post decendum petita declaratio petentis intentioni non sit conformis: ab hac declaratione, vtpote quae proprie demum grauamen constituit, partibus appellare adhuc integrum est. vid. MEV. 1. Dec. 109. STRYK. vs. mod. lib. 49. tit. 1. §. 14. Interim consultius est, vt intra decendum petatur declaratio, et eidem petitioni euentualiter iungatur appellatio, si scilicet iudex alium sententiae sensum esse adfirmauerit.

§. VI.

§. VI.

*Progressus ad
remedia pro
conseruatione
iuris futuri
introducitur.*

*Primum reme-
dium pro futu-
ro praeiudicio
auerendo est
appellatio.*

Generalibus hisce de *prouocatione extraiudiciali* ab omni metu iusto grauaminis etiam *inferendi* et futuri praemissis, specialia quaedam et praecipua monumenta et exempla ex iuribus *ciuili, canonico, feudali* et *publico* consideranda veniunt, quibus quis se aduersus eiusmodi grauamina, praeciudicia, etiam *futura* et non contemnenda, mediante dicta *prouocatione* et aliis quibusdam remediis tueri ac in tutum contra aduersarii molimina collocare potest. A iure priuato h. e. *ciuili* initium faciamus, cui et *iur* germanicum adiungemus. Primarium ergo, ceu ex praecedentibus fluit, *remedium pro iure futuro conseruando* (1) quod memorandum occurrit, est *appellatio* seu *prouocatio* contra *instantem alienationem* bonorum fideicommissio subiectorum vel maioratus, in quae *appellans* successionem sperat; cum ab actibus non solum susceptis sed et suscipiendis *prouocare iura* permittant ei, qui inde praeciudicium sibi metuit, LYNCKER de *grau. extr. cap. 3. P. 1. §. 7. n. 2.* Hoc scilicet effectu ne fiat alienatio, quia facilius re adhuc integra actus impeditur, quam ad perfectionem deductus rescinditur. vid. GAIL. *ii. obs. 137. 139.* vid. etiam *num 119. cap. 11.* Quid quod hodie generaliter contra attentatam alienationem, quae nullo iuri iustificari potest, decerni soleant mandata S. C. vt docent a LVDOLF. in *iure cam. supra c. sect. 1. §. 10. pag. 155. n. 48.* KNIPSCH. de *fideic. fam. cap. 12. n. 34.* Licet enim alienatio bonorum contra fideicommissum ius futurum successoris non intervertat, quum bona fideicommissio subiecta sua natura alienari non possint, vti latissime et exacte explicat KNIPSCHILD. *c. l. toto cap. XI. de alien. fideic. fam.* et eleganter disponit *l. vlt. §. 2. C. commun. de leg. cum Nov. 39. in pr.* verbis: *Sed tanquam nos*, cui nulla currit praescriptio, quo minus suo tempore, iure succes-

cessionis eueniente, bona contra leges fideicommissi alienata reuocare possit, vti late probatum dedit KNIPSCHILD *l. cit. cap. 16. n. 91. sq.* vt tamen saluam retineamus causam, atque alienationem ad quemcunque effectum peruenire non patiamur, sine dubio consultius est. *Suo, dixi, tempore* bona illa alienata a fideicommissariis reuocari procul dubio posse. Tantum enim abest, vt *statim* reuocari possint, vt hoc potius omni iuris analogiae refragetur, vti *capite I.* ostendimus, quum viuentis non sit hereditas, nec ceteri ante mortem alienantis ad fideicommissum sint vocati, licet vel maxime fideicommissio clausula *de non alienando* sit adiecta. Huius quidem vtilitatem in eo nonnulli collocant, quod operetur, vt omnis alienatio sit ipso iure nulla, *l. 88 §. 14. de leg. 2.* impediaturque translationem dominii, *Z OES. ad SCrum Trebb. n. 66.* adeo, vt statim proximior alienatum reuocare possit per *l. 69. §. 3. de leg. 2.* quum ea non adiecta, expectanda demum sit mors alienantis. PETRVS DE PETRA *de fideic. qu. 3. n. 2.* Verum de hac sententia merito dubitamus, quod in *c. l. 69.* non dicatur, quod *statim* reuocari queat, quum nullum fideicommissariis ante mortem alienantis possessoris legitimi *ius agendi praesens* adsit: et si proximior statim agere vellet, de *iure futuro* adhuc incerto ageret, quod minime iura permittunt, *l. 35. D. de iud.* vti plenius euicimus *cap. 1. §. 4. sq.* Seriem auctorum pro et contra disputantium adduxit KNIPSCHILD *c. l. cap. 13. n. 32.* quorum sub clypeo non pugnamus, veritate sententiae per rationes propugnata: non negamus tamen, *appellationis* huius remedio sibi proximior pro *iure futuro conseruando* prospicere posse (d).

E

§. VII.

(d) Quia tamen haec *appellatio extraiudicialis* magis querela quaedam est, et prouocatio ad causam, vt dicitur in *c. 5. X. de appellat.*

§. VII.

*Alterum re-
medium est
protestatio.*

Minus (II) validum remedium est PROTESTATIO, quae sententiam, quo minus in rem iudicatam transeat, vel actus praeciudicialis fiat, non moratur, nec effectum suspensiuum, vt appellatio, operatur. Vnde recte LYNCKER contra *grauamen inferendum* sibi prospicere volenti consultit, vt potius ad beneficium appellationis in tempore recurrat, in *cit. tract. cap. 9. P. II. §. 5. n. 2. et 4.* Interim tamen eam ad possessionem conferuandam aliquando conducere adserit IDEM *c. l. §. 3. n. 8.* et prope *appellationi extraiudiciali* accedere, idque exemplo praesentantis

pellat. adeo, vt dirigenda sit ad iudicem grauantis primae instantiae: *c. n. cod. in 6.* per indirectum fit, vt de *iure futuro* ante tempus agatur. Qui enim appellat contra *imminentem alienationem*, et ita impetrat, vt suspendatur *alienatio*, per indirectum efficit secundum ius canonicum, vt de *iure futuro* ante existentem successionis casum agatur, si is, contra quem appellatum est, qualitatem *fideicommissi gentilitii* vel *successoris habitatem* negat. Interim a *directa actione pro iure futuro declarando*, quae exulat, *appellationem hanc extraiudicalem* multis modis differre contendit LYNCKER *de grau. extraiud. c. III. P. I. §. 6. p. 285.* α) quod appellatio etiam ob *grauamen futurum*, non actio de iure civili, locum habeat: β) illa semper ex facto illicito oriatur, non haec: γ) illa etiam possidenti, non etiam haec competat, quatenus realis est: δ) illa subitaneo processu, non semper haec finiatur: ε) *prouocatio* insinuetur attentanti alienationem ad effectum futurum, non aequae actio: ζ) illa ad actum futurum impediendum concedatur, actio ad ius praesens persequendum etc. Quicquid vero horum sit, negari nequit, iuris canonici doctrinam admodum deflectere a sententia iuris Romani, et quod hoc negat, per indirectum illud concedere et ita fori contentiones admodum auxisse praeter spem et cogitationem.

tantis cambii, vbi si acceptans non soluit, vel sub conditione tantum acceptat, praesentans pro obtinendo regressu aduersus mandantem seu retrahentem, intra fatalia protestari tenetur ceu illustrat *IBID.* §. 3. n. 3. et cap. 6. §. 8. n. n. Licet ergo vim suspensiuam non habeat protestatio, declarat tamen protestantis mentem, et ius eius, quod alias silentio perire poterat, conseruat. *l. fin. C. de vsur. pupill. l. 4. §. 1. quando pign. vel hyp. solu. v. MEV. P. IX. dec. 194. n. 8.* Excludit enim adprobationem, et protestans potius declarat, se grauatum esse, dum eam interponit circa actum vel iussum magistratus aut personae publicae, collegii, capituli aut etiam priuati. Vnde et vtiliter hoc beneficium adripit, qui violentia vel metu ad faciendum aliquid adigitur, atque hoc modo sibi reseruat remedia ex eo prodita, ne acquiescendo purgare violentiam atque metum videatur. Quid quod et tertium subleuet protestatio, si de eius iure agitur, ne tacendo sibi praeiudicet, teste *GAILLO lib. I. obs. 70. n. 25. sq.* Quocirca etiam ratione iuris futuri conseruandi commode adhibetur, et ad imminens grauamen hoc extenditur beneficium, obseruante *LYNCKERO cap. III. P. III. §. 3. n. 9. et cap. VII. P. II. §. 9. n. n.* Idem confirmant verba *MEV. P. II. dec. 53. n. 5.* *Nam in iis, quae nondam inferunt grauamen, sed minantur, non opus est appellatione, sed sufficit protestatio, quae ius protestantis saluum conseruat, et mentem illius contra praesumptionem patientiae satis declarat. Ita moris est,* ait *RVTGER RVLAND de commiss. P. I. lib. 6. cap. 1. n. 8. publicationi decreti opponi protestationem eaque proficua est.* Protestatio ergo nuda ad vim attentatorum non sufficit, vt ait *LYNCKER cap. VIII. §. 53. n. vlt.* nec effectum regulariter gaudet suspensiuo, sed ius futurum protestantis tantum in tuto collocat, *CARPZ. P. I. c. 17. def. 16.* atque efficit, ne videatur

tur protestans in actum consensisse, MEV. P. I. dec. 14. 2
 ceu infra specialius declarandum erit.

§. VIII.

*Tertium ve-
 medium est
 cautionis prae-
 fatio.*

*In fideicom-
 missis.*

In promptu etiam adsunt alia remedia, quae iura
 proximioribus in fideicommissio pro iure futuro conseruan-
 do suppeditarunt, qualia sunt (III) cautionis praestatio.
 Hanc praestare tenetur fideicommissi possessor de bonis
 fideicommissio subiectis sartis testisque conseruandis et suc-
 cessori integre restituendis, de qua agit totus tit. D. vt leg.
 seu fideic. seru. causa cau. l. 69. §. 3. de leg. 2. PETRA de fideic.
 quaeft. 10. n. 13. FVSAR. de fideic. subst. quaeft. 515. n. 1. et
 iamsi nulla adhuc adsit dilapidationis suspicio. FVSAR. de
 fideic. subst. quaeft. 515. n. 7. 8. Remitti tamen haec cautio
 a fideicommissi institutore, l. 2. et 7. C. vt in poss. leg. l. 12. D.
 vt legat. seu fid. seru. l. 77. f. D. de cond. et dem. et prohiberi a te-
 statore potest: l. 4. C. vt in poss. leg. quia satisfationes hae in fi-
 deicommissis voluntatis defunctorum tuendae gratia intro-
 ductae sunt, et sic etiam eorundum voluntate remitti pos-
 sunt per d. l. 2. C. Quamuis enim etiam dolum malum, ex quo
 res fideicommissaria deterior reddi queat, hac cautione
 abfuturum caueatur; l. 1. D. vt leg. seu fid. seru. hunc vero
 remitti non posse tradant KNIPSCHILD de fideic. fam.
 cap. 12. n. 31. LAVTERB. ad d. t. §. 8. ne ex huius remissione
 delinquendi occasio praebeatur, et ita nec dolus futurus,
 l. 27. §. 3. D. de pact. l. 23. D. de R. I. l. 17. pr. D. commod. nec re-
 mitti cautio possit, vt boni viri arbitrio quis fruatur; l. 7.
 C. vt in poss. leg. multa tamen fieri possunt per consequen-
 tiam et implicite, quae directo fieri non possunt, hoc tamen
 cum effectu, vt, hac cautione licet remissa, nihilomi-
 nus dolus a fideicommissi possessore commissus praestan-
 dus sit, quod hic remissus non censeatur cum lata culpa,
 quem is praestare debet. V. STRYK. vs. mod. lib. 36. tit. 3. §. 4.
 Quodsi

Quodsi tamen, ait KNIPSCHILD *d. cap. 12. n. 34. satisfactione etiam remissa fideicommissi possessor bona dolose dilapidet, potest nihilominus successor officium iudicis implorare ante factum, ut impediatur, ne dilapidatio fiat et cautionem petere*; *l. 50. D. ad SC. Treb. quum testator de tali dissipatione dolosa remittenda cogitasse non praesumatur imo remissio censeatur facta: rebus sic stantibus. l. 60. §. 4. D. mand. Maioratus itidem possessorem de rebus maioratus subiectis integre restituendis cautionem praestare teneri, docet LUDOV. MOLINA de primog. Hisp. lib. 1. cap. 15. n. 2. ut proximiori prouocare ab intentata alienatione bonorum maioratus integrum omnino sit. v. CARD. MANTICA de tac. et ambig. conu. tit. 30. n. 38. Etsi enim proximior, viuente adhuc vltimo maioratus possessore, nondum iure successionis praesenti gaudeat, adeo ut bona semel alienata viuente possessore vindicari a proximiore nequeant, vti de fideicommissis antec. §. comprobauimus: occurrere tamen instanti alienationi melius est, quam post obitum possessoris vindicare. Denique quotiescunque hereditas vel legatum post mortem testatoris statim peti nequit; vel quod hereditas aut legatum dilata sit in diem, vel conditione suspensum, vel alias praestatio ex futuro euentu secundum naturam rei legatae dependeat: cautio a fiduciario vel herede praestanda per *l. 14. 15. D. ut leg. seu fid. seru. quam cautionem etiam substitutus ab herede sub conditione instituto, hereditatem pendente conditione petere potest per l. 12. D. qui satisd. cog.**

bonis maioratus,

legatis conditionibus vel in diem.

§. IX.

Ne praeterea (IV) difficilis successori post mortem possessoris reddatur probatio ac vindicatio rerum ad fideicommissum pertinentium, successorem iura ad inuentarium bonorum fideicommissi subiectorum obligarunt, ut de praesenti sciat successor, quid ex iure suo futuro sperare liceat,

Quartum remedium est inuentarii contentio, futurae successionis causa.

et de conseruatione sollicitus esse possit, cuius confectionem et maioratus possessori incumbere, docet laudatus MOLINA *cit. tr. lib. I. cap. 28. n. 4. sq. et inf.* Sic enim exinde ius futurum facilius probari potest. Hanc aequè, vti *cautionis* praestationem, remittere testatorem posse quidem tradunt ex *l. 72. §. 3. D. de cond. et demonstr.* Sed hoc tantum de *sollemni inuentarii confectione* intelligendum, quum non obstante hac remissione successor bonorum *descriptionem priuatam* petere possit. Confundunt enim interpretes hic *sollemnem inuentarii confectionem et aliqualem, bonorum descriptionem* teste KNIPSCCHILD *cit. l. cap. 12. n. 16.* et hoc eo magis admittendum, si successor suis impensis inuentarium petat. V. CASTRENS. *vol. 1. conf. 366. in f. FVSAR. quaest. 512. n. 11.*

§. X.

Quintum remedium sunt mandata S. C. quae futura damna praecauit.

Aliud (V) argumento nostro accedit remedium, quod praxis illustris camerae imperii seruat. Haec enim auxilium grauatim per *mandata S. C.* indulget, nec aditu praeccludit eos, qui ad ius suum futurum conseruandum ad illud confugiunt, *cuius iurisdictio fundata est ab omni grauamine etiam extraiudiciali et futuro*, teste DN. A LVDOLF *in iure cam. sect. 1. §. 13. n. 1.* Decernuntur ibi *mandata S. C. super casibus futuris, qui se fundant in facto aliquo, quod metuitur, iuri et iustitiae aduerso, ita vt periculum vel damnum per praeceptum iudicis caueatur, et res integra seruetur*, vt euincunt verba DN. A LVDOLF *c. l. §. 10. n. 50. pag. 155. in f. idemque GAIL. 1. obseru. 83. n. 4.* adprobat. Quid quod generaliter hodie contra attentatam alienationem, quae nullo iure iustificari potest, decerni soleant *mandata S. C.* vid. BETSIVS *de pact. fam. illustr. cap. 4. §. 3.* Ita, si de casu alienationis bonorum pupilli sine decreto dubitatur, an ad *mandatum S. C.* sit aptus, quod consuli pupillo possit alio reme-

remedio iuris, veluti rei vindicatione, locum tamen ei fore, si periculum est si interueniat in mora periculum, ut satius sit rem integram seruare, putat A LVDOLF c. l. pag. 151. alias vero non, quum ad impetrandum mandatum necesse sit, ut adsint circumstantiae per appellationem non reparandae. v. supra h. cap. §. 2. Pariter turbationem et offensionem futuram metuentibus succurrit camera concedendo mandata de non amplius turbando et de non offendendo, quae ita differre ait A LVDOLF c. l. §. 8. n. 13. quod illud supponat turbationem iam factam in possessione rei vel iuris; hoc vero offensionem personarum, quae nondum est facta sed metuitur. Offenduntur enim, pergit personae principaliter iniuria eos adficiendo; turbatio circa possessionem versatur, quod factum res principaliter adficit, non personas. Inde concludit: in periculo offensionis personarum petitur mandatum de non offendendo: si de rebus vel iuribus metuitur, de non turbando. Facilius autem est, ut prohibeatur offensio personarum, quam inhibeatur turbatio. Mandata enim de non offendendo ad pacem publicam conseruandam spectant, futuram praeterea, non praeteritam offensionem concernunt. GAIL. i. obs. 4. n. 1. 2. Turbatio vero est actus praesens non futurus, et praesupponit actoris possessionem. Mandata de non turbando regulariter decernuntur cum clausula: de non offendendo sine clausula. Facile ex narratione facti exceptiones iuris aliquas opponi posse iudex praecuidere potest, quo casu mandare sine clausula regulariter non solet decernere camera. Vbi vero possessio actoris satis fuerit probata, non obflare, putat B. A LVDOLF sect. 1. §. 8. n. 14. quo minus pro circumstantiarum ratione, si factum tale est, ut sit iuri contrarium, vel de periculo auertendo agitur, etiam sine clausula inhibeatur turbatio: si iudex maiori violentiae occurrendum esse censeat. GAIL. i. obs. 78. n. 6. seq. Confer. BLVM. proc. cam. tit. 29. n. 215.

n. 215. Quotiescunque igitur factum imminet, ex quo alteri grauamen et damnum irreparabile metuendum, veluti si arbores annosae, quae longo tempore non excrefcunt, succidantur et deuaſtentur, aut si dominus totam fyluam, in praecidium eius, qui ius venandi in ea habet, excidere velit, impetrari mandata S. C. poſſunt: conf. GAIL. 1. obf. 13. n. 3. et 2. obf. 67. n. 8. vel si cauſa alias moram non ferat; aut in genere, quotiescunque factum, quod nullo iure iuſtificari poteſt, imminet. v. g. in nunciatione noui operis, si aduerſarius facta nunciacione ab opere faciendo non deſiſtat: vel si quis alteri vim publicam minetur, aut inferre in animo habeat, et minae tales ſint, vt ad effectum perductae pacem publicam turbare queant: si quis bona litigioſa in actoris futurum praecidium alienare conetur: si quis contra testamentum paternum bona paterna alienare intendat, v. A. LVDOLF. c. l. §. 10. pag. 155. mandata haec pro praecidio futuro auertendo proſunt grauato.

§. XI.

Applicatio horum remedium ad casus speciales,

per varias cautionum species.

Ceterum vniuerſaliter fere adfirmandum videtur, cautiones et hypothecarum conſtitutiones futurae inferuire ſecuritati, vt iuris futuri, cuius dies nondum venit, exſequutio ſuo tempore commodior reddatur, ne concurſu forſan ſuper bonis debitoris moto, vel alio modo illo ad incitas redacto, creditores die veniente ius ſuum amittant. Futurae etiam obligationis nomine hypothecae dari poſſunt per l. 5. pr. D. de pign. Ita cautio *damni infecti* prodita eſt aduerſus damnum imminens ex alterius aedibus vel fundis, ruinam minantibus, ad *damnum futurum* reſarciendum, l. 7. pr. §. 1. l. 2. D. de damn. inf. l. 14. §. 2. D. de Aq. plu. arc. quam cautionem cum principio noſtro ſupra cap. 1. conciliauimus, adeo, vt, qui cauere recuſat, eum praetor

praetor cogat per missionem in possessionem illius, cui cauendum erat. Et si missio ex primo decreto non praestatur, post interuallum aliquod, arbitrio iudicis determinandum, *l. 15. §. 21. sq. D. de damn. inf.* sequitur missio ex secundo decreto, per quod dominus constituitur. *d. l. 15. §. 16. l. 7. §. 9. D. comm. diuid. l. 1. pr. D. de fund. dot.* Porro sub *conditione negativa*, quae in non faciendo consistit, heres institutus *cautionem mutianam* ante aditam hereditatem praestare debet de actu, a testatore fieri prohibito, in futurum non faciendo. Licet enim, cautione hac non praestata, fiduciario ius sit legatum vel hereditatem repetendi, si contra voluntatem et conditionem a testatore praescriptam actum perfecerit: cautione tamen ille, ad quem hereditas alias reditura, sibi securius prospicere potest, quam, spreta a fideicommissario testatoris voluntate, hereditatem vel legatum repetere. Pariter pupillo seu impubere adrogato, de *futura successione* prospicitur eius consanguineis per cautionem. *l. 18. sqq. de adopt.* Eandem ob causam leges, de *pupillorum securitate* valde sollicitae, tutorem satisfacere iubent, *rem pupilli saluam fore*, quamuis nulla contra tutorem adfit suspicio. Et licet tutores testamentarii et cum inquisitione dati ab hac cautione sint immunes; *pr. inst. de fut. d. l. 2. 3. de confirm. tut. l. fin. §. 5. de curat. fur. l. 17. de test. tut.* moribus nostris tamen omnes fere tutores indistincte cautionem, *rem pupilli saluam fore*, praestare tenentur per REFORM. POLIT. de anno 1548. tit. 31. §. 2. sq. et 1577. tit. 32. §. 3. nisi bona immobilia possideant; quamuis hodie raro tutores dentur, qui non possident immobilia. In remediis possessoriis et interdictis plerumque petitur cautio *de in posterum non amplius turbando*, in securitatem aduersus futuras etiam turbationes, adeo ut cautio *de non molestando in futurum*, si a parte non petita,

nec in sententia expressa fuerit, adhuc in exsequutione impetrari posse doceat *GAIL. l. obs. 116.*

§. XII.

Prouocatio liberorum pro statu suo conseruando.

Prouocatio contra impositionem perpetui silentii,

contra decretam commissio- nem.

Plura adhuc occurrunt alia exempla, ad quae haec remedia adplicari possunt. Etenim iura adgnationis conseruare student leges succurrunt, ne forsan emolumenta inde speranda amittat, adeoque *si de iuribus sanguinis inter partes dispositum, et ex tali dispositione quis grauetur, iuste prouocabit*, teste *LYNCKERO de grauam. extrai. cap. 1. P. 1. §. 4. n. 6.* Liberis enim ius sanguinis a maioribus quaesitum auferri nequit pactis et renunciationibus etiam iuratis parentum vel coniugum, inaequale connubium forsan contrahentium; quia fieri potest, vt pactis dotalibus priuatis disponatur, liberos ex eo natos ad familiam non pertinere, adeoque familiae iurium non fore participes, ex quo graue in futurum sentire possunt incommodum: exceptis parentibus illustribus, qui matrimonium *admorganaticam* contrahere queunt. A sententia porro impositionis perpetui silentii appellari potest: quia huiusmodi sententia insigne diffamatori infligit praecudicium, quae ex quorundam opinione est definitiua, vel saltem interlocutoria, habens vim definitiuae, quia sententiam absolutoriam ab obseruatione iudicii re vera continet, imponentem finem controuersiae, ita, vt amplius agi nequeat, atque diffamator a iure suo in futurum persequendo in perpetuum exclusus sit, inquit *GAIL. l. obs. 132. n. 1.* Pro iure ergo futuro agendi conseruando appellari potest. Ita et a decreta commissione, testes ad perpetuam rei memoriam recipiendi appellari quandoque posse, docet *RVTG. RVLAND de commiss. part. 2. tit. 1. c. 2.* quorum deposita appellanti forsan futuro tempore graue praecudicium adferre possunt: quamuis absque grauissimis causis haec appellatio non possit locum habere.

habere. Neque enim haec remedium iniquas machinationes fouere aduersariorum debet: quum potius iura pro futura defensione talem receptionem testium regulariter admittant. De decreto commissionis ad examen simplex testium, inaudita parte edito, secundum praxin camerae idem dicendum; cum melius sit ab initio providere: Conf. LYNCKER c. l. cap. 3. P. II. §. 19. n. 15. sq. si periculum in mora sit. GAIL 1. obs. 102. n. 4. De transactione et actione super annuis et mensuris legatis etiam in futuros annos praestandis cap. I iam diximus. Transactio super alimentis futuris auctore praetore etiam subsistit. l. 8. D. de trans. In fraudem futurae actionis alienari, nequit. l. 68. §. 1. D. pro socio. Super iure futuro pacisci possumus l. 46. D. de pact. Vendi hereditas deferenda et futura potest, si consentiat is, de cuius hereditate agitur, et in consensu persistat. l. f. C. de pact. Pupillus aduersus futuram calumniam ad iudicium prouocare potest. l. ult. C. de usur. pup. Ad litem futuram procuratorem dari posse, traditur in l. 3. C. de proc. Fideiusor futurae obligationi dari potest, dummodo sit aliqua vel naturalis futura obligatio. l. 6. §. 2. D. de fidei. Futura etiam obligatio in stipulationem deduci potest l. 89. de V O. Futurae obligationis nomine hypothecae dari possunt. l. 5. pr. D. de pignor. In depositi actio venit etiam dolus futurus, i. e. post litem contestatam. l. 1 §. 2. D. de pos. Iudex arbitratur, quomodo in futurum uti frui debeat. l. 13. §. 1. D. de usufr.

§. XIII.

Insigne ad iuris futuri conseruationem quoque momentum (VI) faciunt depositiones testium ad perpetuam rei memoriam. Fundatum est hoc extraordinarium testium examen in l. 40. D. de l. Aq., vt quidam volunt, quorum mentem cap. I. adduximus, et cap. 5. X. vt lite non contest. cap. 41.

Sextum remedium conseruandi ius futurum est examen tertium ad perpetuam rei memoriam.

X. de test. quod examen reo indulgetur indistincte ante litem motam, quam tamen timet: utpote in cuius potestate non est, quando conveniri velit, sed saltem *in futurum* sibi hoc modo prospicere potest; MYNSING. *cent. 4. observ. 71.* quam materiam optime explicuit WERLHOF *de exam. test. extraord.* Quando vero *actori* hoc remedium competat, recenset GAIL. *1. obs. 92. n. 3.* Casum, quo haec probatio etiam per documenta fieri possit, refert STRYK. *vs. mod. tit. de test. §. 22.* et quae huc pertinent, DN. PRAES. *tom. 1. iur. eccles. lib. II. tit. 6. §. 9.* explicat: licet probationem ad perpetuam rei memoriam per documenta in camera non admitti, obseruet GAIL. *1. obs. 94. n. 1.* Quis igitur vtilissimum hoc esse remedium ad iuris futuri probationem, adeoque conseruationem negauerit? Praecauetur enim hoc modo, ne probationes iuris vel actionis in futurum prosequendae facile pereant, vel, ut dicitur in *c. f. X. ut lite non contest. ne veritas occultetur et probationis copia casibus fortuitis subtrahatur.*

§. XIV.

Multum insuper (VII) ad iuris conseruationem facit *processus arresti*. Quodsi enim ius vel debitum perfectum liceat, is vero qui arrestum petit, docere summariter possit periculum amittendi debiti vel concursus imminentis, sibi que ab arrestato deberi; quod per productionem cambii vel chirographi in copia vidimata fieri potest: per arrestum legitime impetratum in Saxonia ius in re, ad instar hypothecae nanciscitur, et in classe tertia inter hypothecarios ponitur. Qui processus in Saxonia praecipue obtinet, in electorali tamen effectum suum nuper amisit per *emend. ordinat. process. anno 1724. tit. 48.* sicuti etiam de *iure communi* hunc effectum non habet, sed tantum ad securitatem creditoris tendit.

Sepe ius remedium iuris futuri conseruandi est processus arresti.

tendit. *Multum tamen interesse inter arrestum, quod tendit ad meram crediti securitatem, et quod quaeritur ad citius consequendum solutionem, seu reum coercendum, quo satisfaciatur,* ait MEV. 1. decis. 240. et in tract. de arrest. cap. 25. n. 40. sq. quia priori casu cautione arrestum de iure communi tolli potest: non posteriori, quo demum solutione relaxatur, regulariter. Sunt vero arresta regulariter prohibita, SCHURFF. conf. 15. n. 1. sq. MYNSING. resp. 66. n. 14. dec. 7. tanquam remedium extraordinarium, odiosum et exequutionis species, atque in dubio altera parte non audita non decernenda, nisi ob morae periculum: adeoque circumspicte a iudice hic agendum. Egit prolixè de hoc argumento GAILIVS peculiari tract. de arrest. et quatenus illa executiones sententiarum sint, et inter status imperii obineant, cap. 1. n. 15. moribus Germaniae ea nihil aliud esse, ait, quam reales citationes; quia persona sistitur, aut eius bona impediuntur ad illum effectum, ut arrestatus raedio arrestationis affectus coram iudice loci compareat, pacta conuenta seruet, debitum dissolvat, aut in dubio cautionem iudicio sisci et iudicatum solui, arrestatori praestet. Nam ad extorquendam hanc cautionem in casu dubio arresta potissimum comparata sunt, quo facit l. s. pr. D. ut in poss. leg. Praestita cautione de iudicio sisci et iudicatum solui, ipso iure arresta solvuntur. GAIL. c. l. cap. 2. n. 7. Quod si ergo per inique impositum arrestum, iniuria ratione existimationis alicui illata, iniuriarum agi potest, tam contra impetransem, quam iudicem: MEV. dec. 389. quamvis alias saluberrimum sit remedium ius suum conseruandi, et periculum amittendi iuris auertendi.

§. XV. Per noui operis nunciationem (VIII) iura itidem facta tectaue seruantur, quae facienda respectu operis

Operium re-
medium est in
nouo operis
nunciatione.

vel inchoati, *l. 5. §. 2. D. de nou. op. nunc. vel inchoandi, l. 21. §. 3. eod.* quod vergit in alterius praeiudicium. *l. 1. §. 11. eod.* Est illa vel realis vel verbalis vel iudicialis. Verbalis aduersarium facit possessorem: realis illam nobis tuetur. Unde si in nostro ab alio aliquid fuit aedificatum, consultius realis adhibetur: si in suo, quamuis in nostrum praeiudicium, verbalis vel iudicialis adhibenda. *l. 5. §. 10 d. t.* Priuata prohibitio *noui operis nunciatio* primario dicebatur, opposita nonnunquam praetoriae seu iudiciali: *l. 3. §. 2. d. t.* adeoque non semper denegatur hoc interdictum, si vel maxime nunciatio priuata negatur. Imploratio officii iudicis magis usitata hodie pro decernendo mandato inhibitorio sub poena demolitionis, quam illa priuata prohibitio. Quid? quod nunciatio priuata tantum usum habuisse videatur, ubi periculum in mora erat. Exorbitans enim et a iuris ratione alienum est, sine iudice sibi ius dicere, uti probatum dedit DN. PRAES. *tract. de action. sect. 2. cap. 4. §. 44.* vid. EIVSDEM *diss. de poena sibi ius dic. sine iud. cap. 1.* Valde interim conducit, ad opus in praeiudicium meum faciendum impediendum. Morbo enim futuro semper praestat occurrere quam praesentem depellere. Atque facilius opus fieri prohibetur, quam ad perfectionem ductum destruitur. Quodsi prohibitus contra prohibitionem legitime factam aedificat, nuncianti datur edictum demolitorium, *l. 20. §. 1. h. t.* vel hodie mandatum S. C. LYNCKER *cap. 5. sect. 1. §. 13. n. 10. sqq.* A LVDOLF *iure cam. sect. 1. §. 10. pag. 140.* Et licet cautio de destruendo aedificatum, si post adparebit, contra ius aedificatum esse, acceptanda sit: *l. 5. §. 17. d. t.*, hac tamen nuncians contra omne damnum munitus est, et sic etiam sibi contra damnum futurum, seu imminens, sibi nuncians satis prospexit.

§. XVI.

Porro (IX.) contra grauamen futurum iudicis *ex-ceptio suspecti iudicis* in promptu est, quo iudex, qui vel infestus, vel alio modo non incorrupte iudicaturus creditur, recusari potest. Causae vero suspicionum iure civili legitime sunt probandae. Id quod quum saepe non sine periculo et difficultate fieri possit: nouum quoddam excogitauit remedium *ius canonicum*, quo facilius quiuus iudex recusari, et forum ordinarium declinari possit, scilicet per iuramentum, quod vocatur, *perhorrescentiae*, quo quis adseuerat, se valde timere, ne ab inferiore iudice aequam et incorruptam iustitiae administrationem impetraturus sit, incurrente LAVTERBACHIO *diff. de iuram. perhorr.* §. 6. vt adeo a reo probatio suspicionis non requiratur, si petat se admitti ad iuramentum perhorrescentiae, vbi iurat; *daß er nicht glaube, noch sich versehe, daß iudex N. ihm wider Titium gleiche durchgehende iustiz administriren werde*, quam formulam suppeditat BERGER in *discept. for. ad proc. Saxon. lib. 2. p. 353.* Solam igitur timoris allegationem sufficere, docet FELTMANNVS *de iur. perhorr. l. i. c. 4.* cuius iuramenti sedes est *in c. ii. de rescript. in 6to.* Denique hoc iuramentum vsum non tantum contra singulos, sed etiam contra integra collegia, locum habet, quum nulla possit diuersitatis ratio dari, vt RESPONSO HALLENSI mens. Nou. 1708. declarauit DN. PRAESES *iur. eccl. lib. 2. tit. 2. §. vii. vbi §. 69. sqq.* solidam huius iuramenti rationem et naturam explicat. Nemo igitur non videt, prodesse hoc remedium litiganti ad sese contra grauamen a iudice inferendum tueri: quod melius est, quam a grauamine illato appellare. De grauaminibus, quae a iudice procedunt, peculiari capite agit LYNCKER *c. tract. cap. 3. parte 2.*

Nonum remedium est recusatio suspecti iudicis.

§. XVII.

§. XVII.

Decimus est
interuentio.

Non inepte (X.) porro inter remedia ius futurum conseruandi refertur *tertii interuentio*. Quodsi enim inter alios causa agatur, haec vero etiam tertium eatenus contingat, vt eius, si non in praesens, saltem *in futurum* interesse queat: tertio etiam extraiudicialiter grauato appellare licere docet LYNCKER *c. tract. cap. 4. §. 8. n. 1. sq.* Ita tertii, veluti venditoris, interesse potest, ne res vendita euincatur, ob futuram, ad quam emtori obstrictus est, euictionis praestationem, ideoque ad rem factam te-ctamque seruandam tertius pro suo interesse interuenire, et causae vna cum principali adistere potest; *l. 63. D. de re iud. l. 29. D. de inoff. test.* vid. GAIL. *l. obs. 70. n. 1. MEV. l. dec. 10. n. 1.* quid quod inuito principali interuenire tertius ab interesse futurum possit. *l. 19. C. de liber. caus. l. 14. D. de appell. Difficilior enim post executionem futura est iuris tertii executio.* MEV. *l. obseru. 18. n. 5.* quum propriam defendat causam, *l. 2. §. 1. D. quando appell.* ex qua lucrum sperat aut damnum metuit. Quamuis enim inter alios acta tertio non praeciudicent, id tamen non vniuersale est, et sic etiam interuentio eo magis admittenda, quod etiam ab actu inter alios celebrato tertius appellare queat, vt a transactione, si praetendat, factam illam esse in sui circumuentionem; v. GAIL. *l. obseru. 7. n. 14.* denique consulere etiam sibi per protestationem possit etiam extraiudicalem. LYNCKER *c. l. cap. 4. §. 8. n. 5.* vbi plures adduxit casus, quibus res inter alios acta tertio praeciudicet. Praeterea tertius interdum et *sine principali interuentione* agere potest: quum tertii forsan plus interfit, vtpote si superior ciuem cuiusdam ciuitatis ad aliud molendinum ire prohibeat, hic vero sibi exinde nihil damni inferri videat, quod prohibentis molendino vtatur, adeoque obsequi decreto prohibentis non recuset, magistra-

magistratus tamen vel ciuitas, cuius interest, libertatem ciuium suorum non imminui, prouocare potest, ne in futurum et caeteris eadem seruitus imponatur. Plura exempla adfert LYNCKER *c. l. §. 10.* quae docent; *propter quale quale tertii interesse appellari posse. l. 6. D. de appell. MEV. 3. dec. 214. n. 5.* Quum inter debitorem et primum creditorem causa agitur, secundus pro suo interesse, etiam interuenire potest. *MEV. 4. dec. 288.* Id enim secundus tantum habiturus est, quod deducto potiore credito superest, *l. 20. D. de solut.* et secundi maxime interest, sincere et sine collusione cuncta agi. Quodsi ergo tertius interesse suum, etiam futurum, doceat summarie, recte interuenit, quum etiam appellare queat. *GAIL. 1. obseru. 122. MEV. 4. dec. 342.*

§. XVIII.

Saepe etiam (XI.) *ius futurum*, ob citationem creditorum quorumcunque ad motum concursum, in iudicium deduci et ita conseruari potest. Quaeritur enim: vtrum qui, ius conditionale, cuius existentia a futuro incerto adhuc dependet euentu, habent, concursu creditorum sese immittere queant, vt conditione forsan, vel casu eueniente, facilius iuris sit persecutio? Eleganti *sponsorum* exemplo rem illustrare iuuat. Ponamus, quosdam sponsones super re licita, veluti futuro quodam euentu, iniisse. Hic, pendente casu vel futuro euentu, ius dubium plane atque incertum est; quaeritur ergo: an, si pendente hoc euentu concursus super alterius spondentium bonis oriatur, alter ob hoc ius euentuale classificari possit? Occurrunt saepe in pactis dotalibus promissiones conditionales, veluti de dotalitio vxoris ex feudo praestando, *si maritum superuixerit*, cuius euentus, adhuc viuente debitore, incertus est. Saepe ad sunt creditores, quibus in diem debetur, vt actionem in praesenti

Vndecimum est in moto concursu.

praesenti mouere non possint; qui tamen moto concursu, de securitate *iuris* futuri solliciti esse debent. Atque hos quoque, moto concursu, audiendos esse, existimo, ad hunc effectum, vt euentualiter etiam locentur. *l. 4. D. de separat.* Hoc vrgens necessitas iustificat, quod alioquin inanis futura sit actio eueniente conditione et die, adeoque eos quoque citandos esse, ait BRUNNEMANNVS de concurs. cred. c. II. §. 7. Vnde etiam olim creditor *condicionalis* in possessionem bonorum seruandorum causa mitti poterat per *l. 6. pr. quib. ex caus. in poss. eat.* quidni ergo in tali naufragio rerum debitoris ad concursum esset admittendus, et euentualiter locandus?

§. XIX.

Duodecimum
remedium pro
iure futuro
conseruando est
transactio.

Praeterea vero (XII) etiam inquirendum est: vtrum etiam pro *conseruando iure futuro*, veluti fideicommissio, transactio permilla sit? et an fideicommissarii de fideicommissio, tanquam *iure futuro* inter se valide transigere possint, vt lites futuras grauissimas euitent? Prolixius hanc quaestionem examinat HARPRECHT *de transact. super fideicommissio inter pers. ad illud vocatas*, quam paucis examinabimus. Est videlicet eiusmodi transactio *fideicommissi dubii inter personas ad illud vocatas, aliquo dato vel retento, conuenta decisio, vt futuris libris obuuium eatur.* Ansam praebere eiusmodi transactioni possunt, vel incertitudo conditionis seu futuri euentus, ad quem testator vel fideicommissi institutor respexit: vel lites, quae de praesenti super fideicommissio iamiam motae sunt, vel in posterum metuuntur. *l. 1. C. de pact. l. 2. l. n. C. de transact.* Hoc vero adfirmat et defendit HARPRECHT. c. I. §. 5. n. 4. ex *l. n. C. de transact.* cuius verba haec sunt: *de fideicommissio a patre inter te et fratrem tuum vicissim dato, si alter vestrum sine liberis excesserit, interposita transactio rata est.*

EX-

Expendi etiam pro hac sententia potest *l. 78. §. fin. D. ad SCtum Treb. et l. 1. C. de pact.* cuius verba notabilia haec sunt: *conditionis incertum inter fratres non iniquis rationibus conuentione finitum est. l. 16. C. eod.* Valida ergo perhibetur fideicommissi alienatio, si omnes de familia in alienationem consentiant. *l. 120. §. 1. D. de Leg. 2. conf. KNIPSCHILD cap. 11. n. 329.* Et haec quidem quoad fideicommissum *simplex et purum* certa sunt, quum fauori et iuri suo renunciare cuius sit integrum. *l. pen. C. de pact. l. 51. C. de episc. et cler.* De fideicommissio *condicionali et in diem relicto* quidam vel ideo dubitant, quod iuri futuro renunciari non possit per *l. 45. §. 1. D. de leg. 2.* Idem tamen de hoc dicendum esse euincunt *FVSAR. de fideic. quaest. 587. n. 1. sqq. KNIPSCH cap. 16. n. 120. sq.* qui *fauorabilem eam transactionem esse*, ait, *quod votum captandae mortis auferat. l. 11. C. de transact. ALCIATVS ad l. 1. n. 9. C. de pact. CARPZ P. 2. Const. 35. n. 1. sq. et inter fratres concordiam alat, ac aequalitatem seruet.* Conf. *PETRVS de PETRA de iure quaes. per princ. non toll. c. 6. Part. II. n. 96. etc. 29. n. 56. KNIPSCHILD. cap. 11. n. 102.* Idem etiam in bonis maioratus procedere, scribit *MOLINA de Hisp. prim. cap. 9. n. 30. VRCEOL. de transact. Quaest. 50. n. 48.* Ceterum si inter omnes de familia controuersia super fideicommissio oriatur: ad transactionem consensum maioris partis non sufficere, contendit *HARPRECHT de success. tract. 5. §. 9.* et potius omnium consensum desiderari, adeo, vt vno quodque contradicente transactio non succedat, *l. 120. §. 1. de leg. 1. l. 11. C. de fideic. l. 8. D. de aqu. plur. arcend.* quia singulorum de corio hic luditur. Causa impulsiva transactionis huius est euitatio litium futurarum, *l. 2. C. de transact.* quas qui exsecratur, a verecunda cogitatione merito laudatur a *ICto in l. 4. §. 1. de alien. iud. mul.* Obiectum igitur transactionis huius est

fideicommissum dubium per *d. l. 1. C. de transact.* sufficit tamen sola futuri euentus incertitudo, vt in fideicommissio condicionali, simplici et reciproco, de quo loquitur *l. 1. C. de pact. l. 11. C. de trans.* Incerta est enim conditio, vter scilicet fratrum prior vita sine liberis excessurus, suamque portionem alteri relicturus sit? Ob quem dubium et plane incertum mortis, et obuenturae hereditatis euentum remissionem fideicommissi dato aliquo et accepto omnino sustineri autumant GILKEN *ad d. l. 1. C. de pact. n. 9. sq.* VINNIUS *de trans. c. 1. n. vlt. et cap. 4. n. 3.* BRVNEM. *ad d. l. D. de trans. n. 2.* multo magis lite super fideicommissio mota, eaque in iudicio adhuc pendente, transactio permittitur. Tunc enim fideicommissum manifeste dubium est, *dummodo euidentis calumnia non detegatur*, vt recte limitat HARPRECHT. *c. l. §. 19. n. 18.* Sufficit etiam timor, periculum, suspicio litis futurae, vt fideicommissum pro dubio habeatur arg. *l. 2. C. de trans. modo hic timor. probabilis sit, nec falsis persuasionibus atque mendaciis, dolose confictus, aut ex leuitate excogitatus, et colorate propositus deprehendatur*, vti IDEM *c. l. n. 31.* recte iudicat Non vero sola transigentium assertio sufficit, qui lites possent fingere: sed aliunde de lite vel eius probabili existentia adparere oportet, vt pluribus probat HARPRECHT. *cit. l. §. 20.* Admittendo vero transactionem super futura fideicommissi successione concurrentibus dictis circumstantiis, nihil detrahimus sententiae nostrae *cap. l.* comprobatae, quod actio super iure futuro in iudicio non subsistat. Quamuis enim agi super iure futuro nequeat regulariter: res tamen futurae et spes ipsa in contractum et transactionem recte deducitur. Sic v. g. emi vendi spes potest, *l. 8. §. 1. de contr. emt.* tametsi ex legato vel fideicommissio condicionali proueniat: arg. *l. 11. 17. et 19. D. de hered. vel act. vend.*

spes

spes futurae actionis etiam donari potest, *l. 3. C. de donat.* et per pactum deterior reddi. *l. 21. §. 4. l. 46. D. de pact. vid. BRUNNEM. disp. de spe cap. 3. n. 18. sqq.* Quibus accedit vnanimis Doctorum, quos adducit HARPRECHT. *c. l. §. 22.* consensus, pacto fideicommissum conditionale remitti posse. Quadrant huc verba GALERATI *de renunc. 44. n. 13* quae recenset HARPRECHT. *c. l. §. 23. n. 9. sqq.* Ait GALERATVS: *In iure futuro duo consideranda, nempe ipsum ius futurum, et spes, quae appellatur incertum quid. Ipsum ius futurum recte dicitur non esse in rerum natura, nec vlli quae situm; ipsa spes vero, siue illud incertum, quod distinctum est a iure futuro recte deducitur in contractum, ita ut remittendo illam, remisisse quis videatur expectationem illam, quae pendet a quodam futuro euentu. Nec ideo dicendum, quod se priuauerit iure quodam, quod non habuit: siquidem spes, debitum iri, iam quæsitæ est remittenti, et de præsentî illi competere dicitur. VINNIUS d. l. cap. 18. n. 4. FVSAR. quæst. 310. n. 8. sqq.* Ex eadem ratione fideicommissum familiae ne quidem extra obiectum huius transactionis vagari, probatum dedit HARPRECHT *c. l. §. 26.* quod quidem ex LL. et auctoribus antea adlegatis facile adparet. Maius vero dubium occurrit, si is, qui fideicommissum familiae constituit, transactionem expresse prohibuerit, cuius voluntatem seruandam nec vlllo modo circumueniendam esse, tam seuerè inculcant leges, adeoque geminata hic concurrunt prohibitio hominis et legis. Verum hoc nihil impedit, quo minus requisitis supra notatis concurrentibus valida eiusmodi subsistat transactio. *Quid si enim, ait HARPRECHT §. 43. n. 2. sqq. institutum fideicommissum perpetuum in aliqua familia sit positum Eridos, atque ansa futura, ut exinde grauissimae inter liberos et parentes, inter fratres germanos horumque posteror collisiones, odia, lites propullulent, ut ex illis non*

saltem ipsius familiae ruina enasci, verum etiam reipublicae quies et salus facile aliquid detrimenti capere posset? Nonne eiusmodi prohibitio *de non transigendo*, quum sit litium nutrimentum, contra bonos mores esse dici posset? Uttaeamus, quod Doctores praeceptum de non remittendo fideicommissum per modum consilii factum interpretentur. GILKEN *ad L. 1. n. 24. G. pact.* Sola etiam maioratus vel iuris primogeniturae institutio ob stare non poterit, quo minus super eiusmodi fideicommissio bona fide celebrata transactio subsistat, fatente MOLINA *de Hisp. primog. lib. 1. c. 1. n. 15.* etiamsi hi maioratus peculiare suas habeant leges et consuetudines. Transactione ergo dicto modo perfecta, transigentes fideicommissarii eidem stare sine dubio tenebuntur, praecclusa omni contraueniendi facultate. *l. 9. §. 1. D. de aqu. plur. arc.* Nec ad iura valide renunciata et remissa vllus porro datur regressus. *arg. l. 11. C. de fideic. l. 120. §. 1. de leg. 1. l. 14. §. 9. de Aed. ed. l. 21. D. de min. l. 4. C. de pact.* Non enim minor transactioni huic, quoad ipsos transigentes, quam rebus iudicatis tribuitur auctoritas, *arg. l. 20. C. de trans.* adeoque exceptione transactionis, quae est litis finitae, a limine iudicii repellitur petitor, vti sunt verba HARPREHTI §. 33. n. 7. *ne alioquin remedium finiendarum litium, fiat earundem seminarium. l. 11. f. C. de R. cred.* vid. MERLINVS *dec. 767.* Nec conditione postea existente, veluti si liberi ei nascantur, audiendus est transigens; neque enim amplius consideratur, quod accidit, sed quod ante transactionem celebratam accidere posse sciuit, quum alias vix leoninae conventionis notam effugeret haec transactio, bene obseruante GILKEN *ad l. 1. C. de pact. n. 14. sq.* Ante omnia tamen bona fides in transactione obseruata desideratur, ita, vt euidenter de ea constet, ne quisquam quoad eam tam circa *causam*, quam *modum*

*modum transigendi defectus admittatur. Causam legitima-
mant lites, quas ante adduxi, inter fideicommissarios in-
extricabiles, quae si tanti sint momenti, ut contra omnes
in futurum in fideicommissum successiones excitari faci-
le queant, et eorum futurum succedendi ius non minus
quam transigentium praesens dubium efficere valeant: pa-
lam est, bonam fidem in aprico positam esse, et commo-
dum non minus in hac transactione futurorum successorum,
quam transigentium versari, consequenter et ad illas sese ex-
tendere obligationem. Circa modum vero transactionis ni-
hil deficit, si integra transactio sincere et prudenter, sol-
licitorum administratorum more, perfecta: si interesse
futurorum successorum non neglectum: si transigen-
tes facto demonstrarunt, se defuncti voluntatem, quoad
fieri potuit, sancte ac sollicitate servasse: vid. VRCEOLVS
quaest. 50. n. 27. si denique fideicommissi possessor nihil,
quod ad suam defensionem conferre potuit, intermisit.
vid. PEREGRINVS *de fideic. art. 52. n. 81.* CARD. de LVCA
tom. 10. tit. de fideic. disc. 94. n. 3. Recte ergo MERLINVS *dec.*
767. n. 12. ait: *Materia fideicommissorum adeo anceps est et per-
plexata, et illorum euentus in iudiciis tam incertus, ut fere sem-
per laudabilis videri possit et proficua transactio.* Quod si e
contrario ius transigentis apertum nec praegnantibus ob-
noxium dubiis, adeoque persequutio eius fuisset facillima:
*bona fides deficit, magisque imprudenter facta censetur,
adeoque eo casu in alia omnia ire, suadet aequitas.**

§. XX.

Denique (XIII.) iure Germanico etiam *pactis suc-* Decimum ter-
cessoris ius futurae successiois factum testumque confer-
uari potest, quorum efficaciam contra iuris Romani prin-
cipia probatam dedit DN. PRAES. *de success. coniug. ex pact.* rium remedi-
dotal. et erudite illustravit ill. DN. HEINECCIUS *in elem.* um occurrit in
iur. riii.

iur. Germ. tom. I. lib. II. §. 149. Non prolixè species pacto-
rum horum persequar, sed paucis tantum adsero, de fu-
tura hereditate adquirenda non tantum coniuges, sed alios
etiam valide pacisci posse: quum, quod coniugibus iure Ger-
manico permillum, aliis quoque denegari nequeat. Ne-
que vero talia pacta coniugum de reciproca successione pro-
pterea quinarium numerum testium desiderant, nec re-
uocabilia sunt vsque ad extremum vitae halitum, ceu de
testamentis iura Romana disposuerunt. Haec enim prin-
cipia iuris Romani ad instituta iuris Germanici, quae iu-
ri Romano profus repugnant, trahi nequeunt, vt recte
obseruauit DN. PRAES. *cit. diss. circa fin. et in praef. tom. II.*
consult. et decis. §. VI. Pariter pro conseruanda fratribus
hereditate filiae illustres in pactis dotalibus renunciare so-
lent futurae successioni parentum, quae pacta iure Roma-
no vi omni destituta, iure Germanico tamen pariter ra-
ta sunt, licet ius canonicum *iuramentum* praeterea deside-
rauerit. Eo magis autem fauorem haec pacta merentur
inter nobiles et illustres, quod his pactis antiqua *iuris Ger-*
manici dispositio, qua successio filiarum tantum *subsidia-*
ria erat, conseruetur, vt optime obseruauit GYNDLING
in diss. de renunc. fil. ill. c. II. §. 4. At quum Romana et canoni-
ca instituta fora personarent, promiscua liberorum successione
uariis argumentis defendi coepta: non poterant non nobilibus vi-
ris in mentem venire dictae renunciaciones. Neque enim illae
eo sine ac sensu suscipiebantur, vt ius renunciantibus competens
abiceretur, atque masculis aderesceret. Sed vt dumtaxat indi-
cicaretur, nolle feminas illustres et nouo iure, quod in foris circum-
strepere occipiebat, praesidium petere, sed vetusto mori eas re-
licturas locum. Quamdiu enim peregrina exulabant iura,
renunciaciones filiarum nec necessariae fere erant, nec vt il-
les: ipsa lex patriae excludebat sequioris sexus prolem,
quod

quod igitur hac parte susceptum; cautionis ac securitatis gratia placuit, ne forte Romanis innutriti principiis negotium facefferent antiqua tuentibus. Vnde et inutilis formula: *his auf einen ledigen Anfall*, qua sibi in casum extincti sexus masculini hereditatem reseruant: cum illis subsidiaria successio, masculis extinctis, in dubium haud vocetur, vt taceam, quod, quum nihil ex suo iure cefferint, nihil sibi reseruare possint. Diuersum statuendum circa pactum de hereditate *tertii certi viuentis*, et non consentientis, quod merito iura reprobarunt per *l. 30. C. de pactis*, in qua vocatur *pactum de aduentura hereditate*, cuius vsu hodiernum nuper admodum ex solidis fundamentis probatum dedit perill. DN. DE LVDEWIG *diff. de differ. iur. Rom. et Germ. in pactis de superstit. heredio.*

§ XXI.

Praecipuis remediis, quae pro *iure priuato futuro* conseruando prodita sunt, enodatis, ex IVRE CANONICO, primaria capita, ad tractationis nostrae illustrationem facientia, producere iuuabit. Ab initio huius capitis satis superque dictum, quid ius canonicum circa iuris futuri conseruationem per *appellationem* contra quodvis *grauamen inferendum* et *futurum* disponat, quibus generalibus specialia quaedam exempla et casus ex iure canonico addam. Videlicet, prout pontifex generaliter facilius est in appellationibus recipiendis ex rationibus, vt supra diximus, admodum politicis: ita nec eos auxilio destituit, qui largissimum hoc appellationis beneficium adprehendunt, contra imminens quodcunque praecudicium ex instanti *futura electione, postulatione, beneficii collatione, prouisione, inuestitura ecclesiastica*, et aliis. Conf. LYNCKER *de grauam. extrai. cap. 3. P. II. sect. 2. §. 1. n. 4. sqq. pag. 230.* Circa *electionem praelati* obseruo, quod sic

Ius canonicum etiam indulget appellationem in materia beneficiorum.

H uti

veluti contra
electionem.

uti ea praescripto ordine, absque omni fraude et collusionem, peragenda, ita si quis plurimos e capitulo eligentium contra se pecunia corruptos suspicetur: si quidam capitulares, qui vota forsitan sua illi destinauerant, non legitime vocati vel expectati fuerint: si aliud quid in odium ac praepudicium suum in actu electionis fuerit susceptum: grauatam se putans, appellare ad pontificem, vel in capitulis immediatis imperii protestantium, ad imperatorem potest, qui ex iusta causa inhibere actum electionis possunt, adeo, vt, quod contra hanc appellationem attentatum, nullum ac reuocandum sit. Dilucidis haec pontificum constitutionibus conualidari poterunt, veluti BONIFACII VIII. in cap. 8. de appell. in 6to. vbi statuit; vt ab electionibus, postulationibus, prouisionibus et quibuslibet actibus extraiudicialibus, (in quibus potest appellatio interponi) quisquis ex eis grauatam se reputans, per appellationis beneficium grauamen illatum desiderauerit reuocari, intra decem dies (postquam sciuerit) se velit, appeller. Similiter INNOCENTIVS IV. in cap. I. de elect. in 6to. notanter ait: vt si quis electionem, postulationem vel prouisionem factam impugnat, in formam obiciens aliquid vel personam, et propter hoc ad nos appellari contigerit; tam is qui opponit, quam qui defendit, et generaliter omnes, quorum interest, per se vel procuratores ad causam instructos, ad sedem apostolicam a die obiectionis iter adripiant intra mensem. Nullum vero eiusmodi electionis actum contra appellationem interpositam continuatum pronunciat INNOCENTIVS III. in verbis initialibus cap. 19. X. de elect. cum autem ex utriusque partis assertionem constaret, interpositam fuisse appellationem, ne fieret electio, nisi canonice, videri poterat, quod post eam medio tempore nihil debuit innouari: vnde talis electio iudicanda erat irrita et inanis, utpote post appellationem canonice interpositam attentata. Idem repetit in cap. 29. eod. in fine.

Exem-

Exempla quaedam grauaminum, ob quae ad curiam Romanam appellatum, suppeditant *d. cap. 19. et 29. X. de elect. et cap. 45. X. de appell.* Illustre itidem exemplum appellationis contra inordinate factam electionem abbatissae Quedlinburgensis exhibet *DN. PRAESES in iur. eccles. tom. I. lib. 2. tit. de elect. §. 44. sq. et §. 49. sq.* vt valde hoc adpellationis remedium conducat ad actum electionis, in quo appellans varia in suum praecudicium commissa esse, summarie docere debet, impediendum et prorogandum, quum facilius eiusmodi actus inhibeat, quam ad perfectionem deductus annulletur. Nec obstat, nullum alteri ante electionem perfectam ius quaesitum esse. Sufficit enim de *iure canonico* ad appellandum grauamen imminens et inferendum per *cap. 18. X. de appell.* vt superius monstratum. Tale imprimis praecudicium esse potest in Germania; vbi per electionem capitularium non tantum praefules ecclesiastici; sed simul creantur electores et principes imperii. Quis vero sibi eiusmodi illustrem dignitatem per iniquam machinationem forsitan ereptum iri extimescens, acheronta non moueret, praesertim si ei accedat pars capituli *minor* quidem, sed *sanior*, et rebus Germaniae ac paci publicae interueniens voluntas? Aequale enim in nostro imperio principes ecclesiastici cum secularibus in comitiis habent pondus, purpura non minus quam gladio et sceptro conspicui, ita, vt extra dignitatem et statum ecclesiasticum cum Italiae aliorumque regnorum episcopis comparari nullo modo possint, et vix reprehendus censetur, qui ad actum talem impediendum aut protestandum quaerit tentat. Impedit haec appellatio ius *deuolutionis* ad superiorem, qui hoc ius exercet, si intra praescriptum tempus vacanti beneficio haud prouideatur. Appellationem instantem electionem necessario suspendit, adeo, vt

ea non obstante facta foret nulla per *cap. 10. et 19. X. de elect.* conf. modo *cit. ius eccles. tom. I. lib. 1. tit. de suppl. neglig. prael. §. 6. sq.* Constitutum enim hoc ius deuolutionis esse, ait INNOCENTIUS III. in *cap. 41. X. de elect. ne pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax inuadat, aut in facultatibus suis ecclesia viduata graue dispendium patiatur*, et quidem in poenam negligentiae, qua cessante poena quoque deuolutionis cessat.

§. XXII.

Contra postulationem.

Idem appellationis beneficium indulget pontifex contra *postulationem*, vti verba §. antec. expressa *cap. 8. de appell. in 6to. et cap. 1. de elect. in 6to. declarant*. Contra quam ex iisdem, quibus contra electionem, appellatio recipitur. Grauari enim praecipue ex postulatione potest concurrens *eligibilis*, qui per duas tertias a postulabili superatus, varia in actu electionis in sui praedictum et illegali more facta allegans, vel postulabili defectum indispensabilem obiciens, contra instantem actum postulationis appellare potest. Appellatur autem hic tantum super praedictum futuro, quum nulli eorum ius adhuc quaesitum sit eligibili hoc modo excluso per maiora, postulabili vero ante dispensationem a superiore impetratam omni iure destituito, per *cap. 5. X. de postul. prael. Idem in cit. cap. 1. de elect. in 6to. extenditur in genere ad provisiones quas-* cunque, nec in genere ab hac appellatione eximitur beneficium collatio per *cap. 8. de appell. in 6to. et cap. 45. X. de appell. Sic enim in cap. 11. de appell. in 6to. pronunciat BONIFACIUS VIII. dicens: A collatione beneficium, quam communiter per episcopum et capitulum in tuum praedictum factam esse proponis, te ad superiorem oportet appellare. Ab inuestitura ecclesiastica etiam legitime ad pontificem fuisse appellatum probant verba cap. 46. X. de appell. et cum tibi vellet domum et inuesti-*

Contra beneficium collationem,

inuestituram ecclesiasticam.

inuestituram porrigere, decanus ad sedem apostolicam appellauit, contra te impotentiam allegans. Aliarum denique contrarias molestias appellationum exempla suppeditant cap. 51. et 57. X. de appell. vnde LYNCKERVS de grauam. extrai. recte ait: cap. 1. sect. 1. §. 6. n. 3. sqq. Aut persona publica, vna vel plures, in actu publico, extra iudicium peragendo, ini- que et cum grauamine prouocantis versantur, v. c. si beneficium alteri cuidam in praeiudicium meum collatum sit, vel ego, ne electio itemque collatio fiat, metuo: Sic enim ab inferendo etiam grauamine prouocari posset. Ceterum patronum etiam pro futuro praeiudicio auertendo appellare posse, docet LYNCKER. cit. tr. c. III. P. I. §. 6. n. 3.

§. XXIII.

Quamuis autem ius canonicum ratione *fururitam* benignum deprehendatur: absolute tamen (I) INNO- Institui nequit
viuente episcopo
deliberatio su-
per futura ele-
ctione. CENTIVS III. in cap. 36. X. de elect. prohibet deliberatio- nes super futura episcopi electione institui episcopo adhuc viuente, in extremo licet mortis articulo constituto, vt indicant verba c. cap. 36. episcopo in extremis agente, cum de conualescentia ipsius desperaretur. Quid quod omnes eius- modi deliberationes interdictae sint, antequam defun- ctus episcopus terrae mandatus, vti adparet ex eiusdem cap. verbis: *corpore episcopi nondum tradito sepulturae, habue- runt de ipsa electione tractatum contra canonicas sanctiones.* Vnde et coadiutor, qui morbo vel senio confecto praelato in adiutorium datur, primario ob spem succedendi non constituitur, et magis proepiscopus et vicarius, quam co- episcopus est, quum canones duos in ecclesia episcopos tanquam monstrum abhorreant, per cap. 14. X. de off. iud. ordin. quamuis id pontifex iure nouo non adeo adspernari videatur: dum concurrentem sibi adrogat cum omni- bus praelatis potestatem, secundum CONC. TRIDENT.

sess. 25. de reform. cap. 7. Coadiutor tamen etiam ob spem *fururae successionis*, causa diligenter a pontifice cognita, dari potest, si nempe variae ex sedis vacantia metuuntur ratione *causarum publicarum* contentiones, veluti in capitulo Moguntino, cui sede vacante alii principes tum officium archicancellariatus in comitiis, tum functionem decani in collegio electorali concedere nolunt. Iure ergo nouo *decretum* hic pontificis requiritur, quum coadiutoris datio maioribus causis adnumeretur per *cap. 1. X. de cler. aegrot. in 6to.* Praeterea (II) prohibuit, ne appellatio admittatur pro impediendo *confirmationis* futuro effectu, quum ante eam rationabiles causas debuisset allegare contradictor, quare electus non esset confirmandus. *c. 46. de appell.*

non licet appellare ab effectu confirmationis.

§. XXIV.

In feudi: furua collatio promitti potest.

Ad IUS FEVDALE nos ordo ducit, in quo itidem nonnulla circa argumentum nostrum considerata occurrunt. Ex eo ante omnia huc referri potest (I) *feudi expectatiua*, qua dominus feudum nondum vacans sub conditione et in casum aperturae promittit. Has expectatiuarum concessionem adprobat perill. Dn. cancellarius A LVDEWIG in *diff. de different. iur. Rom. et Germ. in pact. de superst. hered.* quamvis alias nequicquam *legi 30. C. de pact.* per ius Germanicum detrahi patiatur, vt supra iam monitum. Hoc casu itaque attribuit ius futurum expectatiuario, quum vasallum praesentem sine legitima causa feudo priuare idque alii concedere nequeat, expectatiarius vero spem succedendi post mortem possessoris sine heredibus feudali- bus nanciscitur. Confirmat autem dominus vel princeps hanc feudi promissionem vel per litteras sacro encau- munitas, vel per *superinfudationem*, quam STRVVIUS in *iurisprud. feud. cap. 9. §. 4.* vocat *inuestituram de successio- nis*

nis caducitate, vel in casum mortis, dum futurum saltim casum respicit et *eventualem* successionem. Licet autem expectiarii ius praesens succedendi in casum mortis vsque possessoris quiescat: impedire tamen quoquo modo potest omnia, quae a domino in *future successionis* praeiudicium attemptantur: protestando contra instantem bonorum, quorum successionem expectat, promissionem alii faciendam, cetera. Neque vero iniqua iure Germanico eiusmodi de feudi viuentis promissione in casum, si vacauerit, dispositio dici potest: quum dominus disponat in huiusmodi pacto de iure suo, cuius deuolutionem praeuidet, citra vllum possessoris praeiudicium, cuius ius morte expirat. Neque metus infidiarum maculam huic pacto attribuit, a quibus aliena sunt generosa pectora; quamuis *per accidens* interdum audiantur suspiria: *wären zwey Augen todt, so wäre ich aus aller Noth*. Adeoque generatim adfirmari nequit, expectatiuum semper sine vlllo possessoris incommodo concedi, quod tamen facile deuorare potest.

§. XXV.

Praeterea (II) ad feudi praecipue antiqui alienationem adgnatorum omnium ius a primo ascendente habentium consensum necessario requiri, regula est: ac tantum abest, vt alienatio iis inuitis facta, iis praeiudicium inferat, vt potius nulla sit, et reuocari ab adgnatis suo tempore possit. Quod si tamen consultius eis videatur, rem eo magis integram seruare, protestari contra instantem alienationem et oppignorationem non prohibentur, quid quod contra intentatam alienationem impetrare possint *mandata de non alienando sine clausula*, v. BETSIVS *de pact. illustr. cap. IV. §. 3.* quia faciliorem sibi hoc modo reddunt adgnati *iuris futuri* persecuotionem. Idem multo magis beneficium competit *simultanee inuestitis* vel inconiunctam manum

Protestatio contra instantem alienationem utilis.

vel mandata S. C.

manum receptis, quae in Saxonia praecipue obtinet. vid.
STRVVI *iurisprud. feud. cap. XIV. §. 4.*

§. XXVI.

*An viuente
possessore possit
peti separatio
feudi ab allo-
dio?*

Vtilis quoque hoc loco ponderanda venit quaestio: an possessor feudi, masculis descendantibus destitutus, ac tantum filias relicturus, adeoque ius succedendi in feuda post mortem eius ad agnatos remotiores deuolui no- uit, eos vero vel tenacissimos, et ob quodcunque leue lu- crum ad lites pronos esse perspectum habet, vel parum illorum indulgentiae ac fauoris erga filias post mortem suam confidit, ac proinde grauibus litibus ac contentio- nibus filias suas implicari metuit? an, inquam, possessor adhuc viuens ad auertendas futuras lites et in securitatem filiarum prouocare agnatos possit, ad *separationem* infi- tuendam feudi ab allodio, ipso adhuc viuente? et num agnati litem de praesenti super iure futuro succedendi in feuda et qualitate bonorum contestari teneantur? Excipere etenim agnati possunt, ius iis succedendi praesens ante ipsius mortem non esse delatum, adeoque iis super futura successione litem excitari non posse, sed contro- uersias has, ad tempus successionis futurae esse differen- das: quum ad futuras et nondum motas dirimendas nemo adstringatur, nec cedere alteri quid possit, quod nondum habet. Quidsi praeterea ex aliis causis agnato- rum intersit manus cum praesente possessore non conse- rere? quia ille forsan fauore fulcitur principis, et magna in aula pollet auctoritate, qua perterriti agnati iura sua acriter defendere extimescunt, ac nimium possessori in- dulgere coguntur, ne ille principem vel alios suos in aula adherentes sibi infestos reddat. Quis quaeso, his circum- stantiis concurrentibus, agnatorum exceptionem *nondum competentis actionis* minime fundatam iudicaret? si lites
has

has cum possessore fugere omnes neruos intendant, faciliorem post mortem possessoris ad ius suum perfequendum expectantes exitum causae. Equidem ut plurimum hodie solent peti et decerni eo nomine commissiones, quibus adgnati quidem se immittere possunt, sed inuiti non tenentur; reuera enim in hac separatione feudi ab allodio id agitur, ut causa *futurae successionis* inter adgnatos et heredes allodiales, antequam eo nomine agi queat, determinetur, quod principiis *cap. I.* propositis e diametro repugnat; viuentis enim non est successio, multo minus declaratio peti potest de futura successione in haec vel illa bona, quod tamen hac petita separatione intenditur. Alia tamen patri pro salute filiarum sollicito supersunt remedia, quibus futuram filiarum successionem in tuto collocare potest loco, videlicet recursus ad examen extraordinarium: translatio possessionis bonorum, quae iure allodiali se possedisse credit, in filias, etiam per constitutum possessorium, ne haec post mortem ab adgnatis illis praeripiatur: sollicitatio apud curiam feudalem, quo possessori et adgnatis feudalibus iniungatur, ut *dinumeramentum* seu *catalogum rerum* in feudum datorum exhibeant, quem iuste sibi exhiberi desiderat curia feudalis, ut docet SCHWEDER *de dinumeramentis* §. 5. *sqq.* quia domini feudi maxime interest, habere eiusmodi catalogum perfectum, quo exorta quaestione vel lite de *vnus alteriusue qualitate, an allodialis vel feudalis sit, atque de pertinentiis feudi, non alius quaerenda, sed statim in promptu sit probatio*, ut ait SCHWEDER *cit. l. §. 7.*

§. XXVII.

Denique etiam IUS PVBLICVM non minus ac ceterae iuris partes ratione argumenti nostri est foecundum. Ita *capitulatio caesarea*, quae insigne in iure nostro publico

In iure publico iuribus futuris prospicitur statibus imperii per capitulationes.

publico facit momentum, futuram respicit statuum imperii securitatem, qua sese muniunt contra futura et imminetia grauamina, quae libertati eorum optime fundatae variis modis insidias struunt. Equidem nemo inficias ibit, imperatorem, nulla etiam existente capitulatione, obstrictum nihilominus esse ad iura statibus intacta relinquenda, sicuti ea intacta conseruarunt status iis temporibus, quibus capitulationes tales in ea forma imperatori haud praescriptae fuerunt, quales nunc praescribuntur. Etenim quilibet electus imperator tacite se obligatum a prima electione sciuit, ex formula delati imperii generali, vt statibus iura semel quaesita illabata relinqueret. Quicumque enim, praecipue hodie, augustissimum imperatoris Germanici nanciscitur diadema, persuasum omnino habere debet, se regibus ac summis principibus regali dignitate ac iuribus praeditis imperare, non vt alii Europae reges inferioris longe conditionis subditis. Hisce tamen non obstantibus, consultius visum fuit statibus, ad iura sua in posterum illibata conseruanda, capitulatione scripta in certa et determinata capita magis imperatorem constringere, quam iuribus suis ab eo infractis remedia quaerere. Tendunt huc plerique articuli, qui ad instar *legis publicae* sunt, secundum quam futurae contentiones praecauentur, et quae e re imperii esse videntur, determinantur. Quae media autem huc potissimum tendant, vt inter caput et membrum vnio, quantum fieri potest, conseruetur, grauissimi argumenti res est, a scopo meo aliena, quam intactam hic, curis eorum, quorum interest, relinquo.

§. XXVIII.

Item per protestationes, quod

Introductio primogeniturae ad ea aeque in argumento nostro est accommodata, qua solis in posterum

ferum primogenitis successio per praesentem dispositionem et conventionem defertur, exclusis postea natis a successione in principatum vel ducatum, appanagio modico pro conditione relicto. Quodsi igitur per unanimum inter omnes, qui spem succedendi aequalem hactenus habuerunt, conventionem ius primogeniturae in domo aliqua introductum, atque stabilitum pro more in imperio nostro ab imperatore confirmatum, dubium nullum superest, quin eo ipso omnibus in futurum post conventionem initam nascituris praeiudicari queat: quibus quum nullum ius quaesitum sit, etiam iis per praesentem conventionem nihil ablatum dici potest. Quodsi e contrario aequalis successio in aliquo comitatu vel principatu obtinuit hactenus; pater vero, ut maior splendor domui accedat atque maneat, primogenito regimen, postgenitis vero congruam adsignet sustentationem, recte postgeniti ad aequalitatem prouocant, atque si eiusmodi intentata nouatio ius eorum semel quaesitum tollere intendat, *protestatione* sollempni dissensum declarant, sibi que remedia ad ius suum suo tempore persequendum competentia reseruant. Contra idem *protestationis* beneficium in promptu est primogenito filio, si ius primogeniturae in principatu aliquo iam a longis temporibus introductum atque obseruatum; pater vero, aequo erga omnes suos liberos ductus adfectu inter singulos filios territorium vel principatum diuidere conetur: eo casu primogeniti sibi contra instantem diuisionem *protestatione* consulere debent, quo dissensum suum declarent, et ius futurae successiois integrum conseruent. Conf. A LV-DOLF *de introd. iuris primog. apbor. 14.*

§. XXIX.

Exempla protestationum in aliis materiis usitato-
rum

*declaratur ex
materia pri-
mogeniturae.*

*Et aliis simili-
bus causis.*

rum et optimo adhibitorum consilio in actis publicis et historia Germaniae tam frequentia sunt, vt, qui ea colligere et explicare vellet, in immensum mare sese immitteret. Generatim tantum monemus, eundem vsum protestationibus, quem supra in negotiis priuatis ostendimus pro iure futuro conseruando, tribuendum esse in actibus publicis, ceu euincit LYNCKER *de grau. extrai. cap. 9. P. II. §. 4. n. 1.* adiungens ex hoc remedio *gloriosum et inuictum protestantium nomen* natum esse. Frequentiam protestationum in comitiis IDEM *c. l. n. 5.* indicat, et acta publica loquuntur. Ita protestantes d. 17. Maii 1654. coram Caesarea Maiestate protestati sunt, *wegen der Puncten so bey Berlesung des Reichs Abschiedes angemercket worden, daß sie der Abrede nicht gemäß, und daher o auszulassen oder zu ändern.* Si de *iure praecedentiae* inter legatos contenditur, et vnus legatus de facto praecedit: sollemniter protestari reliqui solent, ne actus de praesenti de facto susceptus in futurum perpetuum vergat praepiudicium. Hac etiam alii principes sibi prospicere solent, si potentior forsitan in praepiudicium superioritatis territorialis via facti quid suscipiat in territorio alterius, quando ad vim vi repellendam se haud pares esse agnoscunt, ne eiusmodi factum in futurum in consequentiam trahatur. Atque conseruant hoc modo ius suum in futurum, quod de praesenti via facti infringitur, sollemni protestationis instrumento alteri transmissio, in quo causae et fundamenta, ob quas contradicunt, referri debent. Nec rara sunt exempla protestationum circa punctum deputatorum, visitatorum, acceptandae reuisionis, cognitionis nuncii apostolici, conclusi deputatorum et ordinationis iudicii aulici adducta a LIMNAEO in *add. poster. ad lib. 3. iur. publ. cap. 7. n. 3. et ad lib. 9. c. 1. n. 167. ibi anno*

anno 1608. Reprotestationis exemplum adfert LYNCKER
cit. tract. cap. IX. P. II. §. 4. n. ult. der Stadt Edln vom
 27. Octobr. 1670.

§. XXX.

Ad ius autem in futurum conferuandum accom- *Huc quoque*
 modata inter gentes inprimis est *guarantia*, quae in cau- *pertinet gua-*
 sis publicis idem praestat, quod in causis priuatorum *rantia.*
eu-
tionis praestatio promissa, quae in specie inter superiores
 ratione commerciorum, successionis, terrarum, prouin-
 ciarum, de quibus lites, iurgia et bella imminet, obti-
 net, ceu explicatum in *diff. DN. PRAESIDIS de vsu et*
comm. pact. de praest. euict. cap. III. §. 1. et in dissert. de natura
et indole sanctionis pragmaticae c. II. vbi vsus guarantiae in
 causis publicis plenius exemplis illustribus demonstra-
 tus. Huius praestatio praecipue promitti a mediatoribus
 solet, ad sancte in futurum seruandas confoederationes,
 pacis compositiones, aliasque publicas transactiones
eisque in maiorem affeurationem et firmitatem adiicitur, et foe-
dera eo quasi munimento vallantur. Semper tamen in eius-
 modi *guarantia* considerandum 1) quid actum fuerit inter
 pacificantes, adeoque formula eius diligenter ponderan-
 da: 2) interpretatio eius ita facienda, vt communis rei-
 publicae pax et tranquillitas, quantum fieri potest, con-
 feruetur, ne ad maiora mala excitanda, contra mentem
 et intentionem pacificentium excogitata, fuisse videatur.
 Neque enim ad hoc se adstrinxisse credendi sunt pacifcen-
 tes, vt cum detrimento reipublicae quiduis pro implen-
 da *guarantia* audere velint.

§. XXXI.

Plura addi potuisse exempla lubenter confiteor, *Conclusio.*
 ac facile quilibet, titulum huius dissertationis voluens ani-
 mo, perspiciet, argumentum arduum ac latissime diffu-
 sum

sum me pertractandum suscepisse, vt, si omnia exhaustiri ex professo deberent, dissertatio atque specimen academici laboris huic rei haud sufficisset. Pro re nata tamen summa rerum capita tetigi, licet argumenti conditio tractatum exposcere videatur. Nec metam dissertationis transgredi volui, ne dum limina dissertationis nimium excurrerem, tractatum conscribere voluisse viderer, cui operi me imparem committere non ausus sum. Sufficere igitur visum est, distincte quantum valui, explicasse, quid in genere de iure futuro dicendum, et quaestionem, an et quatenus pro eo declarando agi possit? soluisse, cui exempla ex iure *praecipua* superstruxi, quae lucem quandam tractationi nostrae adferre visa sunt. Si aliquo modo res successit, id fidelibus doctrinis et informationibus illustrium huius academiae procerum vnice debeo, quas Halae per triennium imbibere licuit, quosque ad cineres vsque veneror. Defectus excusabunt mediocritas ingenii, et vires iuuenis tenues atque exiguae, solidiora tamen edoceri a quolibet, paratissimi.

T A N T V M

C O R R I G E N D A.

pag. 4. lin. 10. *vt* addatur *adeo* p. 6. lin. penult. *pro contracti. lege contrah.*
 p. 10. lin. 1. *pro tum et natura lege tum ex natura* lin. 3. *ante fin. pro obseruantia lege obseruantiam.* p. 11. § 19. lin. 3. *L. 11. §. vlt. addatur D.* p. 13. §. 11. lin. 2. *pro fit lege fit.* p. 14. lin. 20. *post allegat. Knipsch. addatur Nec iuris rationi aduersum videtur, vt, etc.* p. 16. lin. penult. *lege chirographum* p. 17. lin. 15. *pro essent lege esset.*
 p. 24. lin. 9. *10. lege argumento.* p. 25. §. 2. lin. 13. *lege dec. 295.* p. 27. lin. 13. *lege utilitas.* p. 28. lin. 4. §. *pro perdati lege pendenti* lin. 8. *lege dec. 411.* lin. 13. *lege dec. 64.* p. 32. §. 6. lin. 20. *pro num. leg. nou.* p. 37. lin. 20. *lege dilatam* p. 43. lin. 1. *deleatur remedium* lin. 23. *pro actio lege actione.* p. 47. *lege se valde timere, ne non* p. 48. §. 17. lin. 13. *pro ab lege ob* p. 49. lin. 8. *lege dec. 285.* §. 18. lin. 5. *pro concursu lege concursui.* p. 51. lin. 7. *lege n. 379.* lin. 19. *pro etc. lege et cap.* p. 54. lin. 7. *lege ad L. 1. C. de pacti.* p. 55. lin. 4. *pro successione lege successores.* p. 56. lin. 5. *ante fin. pro et lege ex.* p. 62. §. 24. lin. 10. *post verbum itaque addatur dominus.*

GENE-

GENEROSISSIMO DN. RESPONDENTI

ET

HVIVS DISSERTATIONIS AVTORI

S. P. D.

P R A E S E S.

Iurisprudencia non sine ratione inter *prudenciae* species refertur, quod vias certas et optima atque conuenientissima tradat remedia, quibus quilibet contra anfractus aduersariorum et infidias imminentes se munire et hoc modo sibi, iuris sub tutamine, prospicere possit. OWENVS quidem *epigr. LIV.* hac vsusest satyra in ICTos:

Iurisprudentes prudentes iure vocantur;

Tam bene cum studeant, prouideantque sibi.

Sed eo ipso docuit, se veri ICTi officium non intellexisse, et rabulas forenses temere et per fucum merum *iurisprudentes* vocasse. Tu vero, GENEROSISSIME Dn. respondens, rectiori vsus consilio atque sanioribus ductus cogitationibus in specimine *de iure futuro* monstrasti optime varias vias, quibus eis eundum sit, qui deuia euitare, et praecauere volunt, ne in foveas et anfractus incidant. Omnia recte, pro ratione studiorum tuorum, et ita solide ex principiis probatis illustrasti, vt labori tuo, mihi oblato, facile calculum addere, et, meo sub moderamine, Tibi cathedram publicam aperire potuerim. Admonere quidem potuissem, Te insignia quaedam remedia, quae futurorum iurium conseruationi potissimum inseruiunt, omisisse, quorum in numero sunt *sequestratio* pro auertenda dilapida-

lapidatione bonorum, quae imminet, auertenda et
cautionum iudicialium species, vt de iudicio fisti, iu-
dicatum solui pro reconuentione et expensis, cetera,
quae futuros demum vsus, veluti *securitatem futu-
ri iudicati*, respiciunt. Sed tam perfecta omnium
remediorum, conseruandi ius futurum, enumera-
tio in specimine academico a te exigi non potuit;
praesertim cum *sequestratio* periculi plena, *cautio-
num iudicialium* materia vero vbiuis obuia et adeo
trita sit, vt ne quidem a tironibus forensibus ignore-
tur. Produxisti ergo in scenam ea duntaxat, quae
a tutiori via commendata sunt, et praeterea ad va-
rios vsustendunt. Ipse tibi autor fui, ne te nimium
diffunderes, quo consilio vsus ita rem tuam egisti, vt
eruditionis documentum hac dissertatione edere
posses. Per triennium, quo in hac palestra iuri ope-
ram dedisti, et meis quoque scholis sedulo interfui-
sti, ardore animi tui in addiscendis artibus libera-
libus cum assidua et constanti alacritate atque dili-
gentia coniunctum obseruaui, atque augurium de
profectibus tuis olim faciendis cepi. Neque spes me-
fessellit, quam etiam illustri Dn. de LVDOLF, came-
rae assessor meritissimus, nunc pie defunctus, in lite-
ris ad me sub ipso aduentu tuo datis de tuo proposi-
to fecit, sed euentus docuit, te illam vberime imple-
uisse. Tam insignes ergo industriae tuae conatus tibi
hodierno die ex merito gratulor, et, vt in hoc tra-
mite in futurum quoque pergas, et iuris tui futuri
semper memor sis, omnibus expeto votis. Dab.
d. xxv. Iun. MDCCXLI.

* * *

GENEROSISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO RESPONDENTI

S. D.

IOHANNES ALBERTVS DE BOCKVM
DICTVS DOLFFVS
NOR. WESTPH.

Quum, inter mortales dominio atque imperio introductis, magna multitudo hominum, siue ignorantia siue dolo malo acta, sibi, nescio, quid iuris quaesiti saepenumero adroget: omnino fieri non potest, quin lites de rebus et corporalibus et incorporalibus moueantur innumerae. Ad has igitur tollendas comparata est iurisprudentia, quae ius suum cuique tribuendo, isti foetidae rixandi libidini, tanquam praecipuae lernae malorum, os quasi occludit. Sicuti vero iustitiae sacerdotibus, conterentibus fere aetatem suam in litibus, genus humanum debet plurimum, videns, quanta sit eorum opera in agendis, dirimendis ac diiudicandis iamiam motis controuersis: ita quoque profus existimandum esse puto, quod non minoris faciendum sit illorum studium in CAVENDO, respiciens videlicet partem totius iurisprudentiae nobiliorem ac prope diuinam. Secundum illud enim ostendunt, quomodo obuiam eundem sit contentionibus futuris, aut saltim, qua ratione in prima velut herba suffocari possint litigia, et facta tecta seruentur iura nobis olim competitura. Vfus huius iurisprudentiae heurematicae; vt audit, est immensus pariter
K atque

atque apertus: quem vero, metuens; ne epistolae gratulato-
riae transgrediar fines, relinquo in medio, partim,
quod iste iam pridem a multis viris praestantissimis fuisse
demonstratus sit, partim vero, quod a TE AMICE
SVAVISSIME, in hoc specimine TVO scientiae legi-
timate doctissimo hunc doceamur breuiter et absolute.
Qua de re nihil superesse arbitror, quam ut TIBI de
molimine tam feliciter ad finem perducto ex animo gra-
tuler. Ostendisti hocce TVO scripto perquam erudito,
quo virtus in studiis possit eniti, etiam academicis. Nam
doctrina eius generis, plane referta singulari prudentia,
omnino videtur originem trahere ex vero et longo re-
rum usu. Quum autem iste in curriculo academico ad-
huc desideretur: ponendus est sane labor indefessus ac se-
dulus continua ad differendum et scribendum de dignio-
re iuris parte, a qua iureconsultos maxime nomen, cre-
do, adeptos esse prudentum. Age itaque AMICE
SVAVISSIME, TIBI laetissimus applaudo, et enixe
precor summum Numen, ut in TE redundare sinat fru-
ctus diligentiae atque sagacitatis TVAE vberrimos!
In primis autem TE abitum hinc parantem, volo profici-
cisci omnibus optimis, valde optans, ut TIBI in dul-
cissima patria contingat fors et fortuna, quam virtus
TVA morumque suauitas meretur, exoptatissima. Ce-
terum TE ut in ea fide amicitiae, qua per iucundissimam
consuetudinem adhuc erga me usus es, etiam in posterum
absens permanere velis, vehementer rogo, promittens,
TE me ad omnia officiorum genera habiturum esse prom-
tum atque paratissimum. Vale. Halae, die xxvi. Iun.
cl. lcccxi.

Quas

Quas TIBI maiorum proponunt atria ceras,
Illarum agnoscat TE tibi quaeque parem.
Nam TIBI celsorum nunc ius euincis honorum,
Qui tam solleter iura futura doces.

H. KELLINGHUSEN

Hamburg. Opponens.

Ne lateat virtus clarissima, qua TIBI pulcre
Aurea mens, pectus, iudiciumque micant:
Doctrinam, GENEROSE, TVO de corde salubrem
Artis et ingenuae lumina para vibras.
Iura, aetas nobis quae vult conferre futura,
Tuta patrocinio cernimus esse TVO.
Quis sero saperet TVA post conamina stultus?
Quaeis damna incautis effugienda doces.
Rex, et subiecti, dominus seruusque, maritus,
Sponsaque, iuncta torae, filius atque pater,
Ac miles, clerus, nobiles, et quilibet alter
Integra iura valent perdidicisse sua.
Sic praeclara facis, sic strenuus ardor honesti
Incluta magnanimae pectora pubis agit.
Numina dent vitam, dent omnia prospera, qui nunc
Magnus es, vt quondam maximus esse queas.

Hanc obseruantiae suae in auctorem
generosissimum huius disserta-
tionis tesseram, gratulabundus
adiicere voluit, debuit

VLRIC. BOG. AVERDIECK,

Pomer. Opponens.

✻) * * (✻

Halle, Diss., 1741

ULB Halle

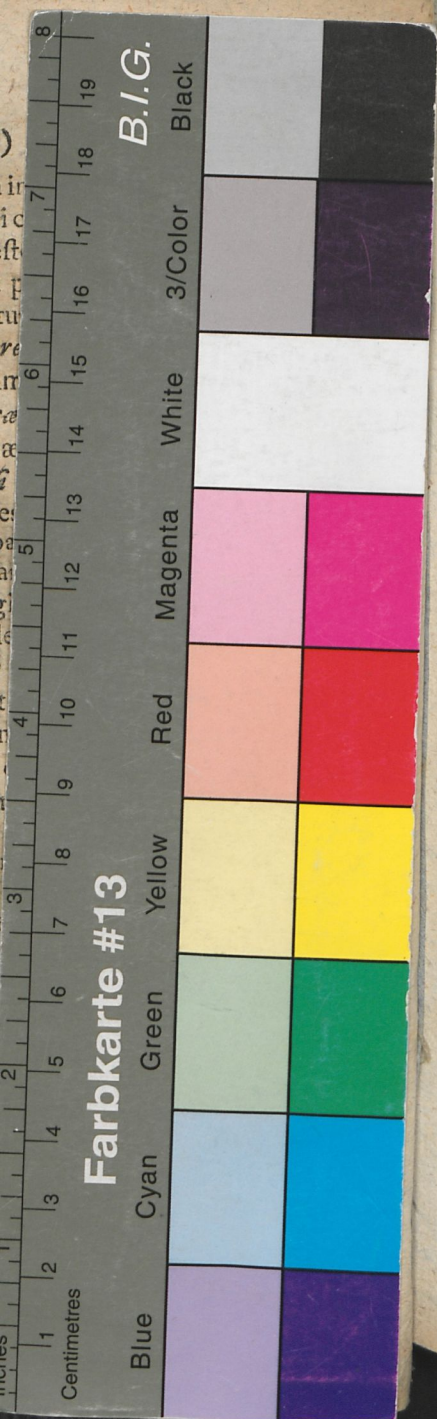
004 779 452

3

32.

1749, 2

DISSERTATIO IVRIDICA
DE
IVRE FVTVRO

QVAM
PRAESIDE
REGIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE
DN. IVSTO HENNINGIO BOEHMERO ICTO
POTENTISS. BORVSS. REG. A CONSIL. INTIM.
ET ORDINIS ICTORVM VICARIO PRAESIDE P. P.

D. XXX. IVNII A. G. MDCCXLI.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI

H. L. Q. C.

SVBMITTIT

A V C T O R

LEONHARDVS REINHARDVS A DIEST
EQVES CLIVENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

TYPIS IOAN. FRIDERICI GRVNERTI ACADEM. ET SENAT. TYPOGR.

